P. 1764 a

28/6 54

JEsuxen Christuxen
Rakkauden
Hartaat Tutkistelemiset,

Joita

Muinen on Saxan kielellä kirjoittanut

D. AHASVERUS FRITSCH,

Niiden Sanain ylitze, Gal. 2: 20.

Christus on minua rakastanut, ja annoi itzensä minun edestäni.

Nyt

Wiimeisestä Saxalaisesta Nöspanosta Suomexi käätyt.

Toinen Nöspano.

TURUSA,

Prändättv Joh. C. Frenckellildä, 1808.

Imprimatur.

Aboæ d. X Julii 1799.

Ad mandatum

HENR. R. BÆCK.

Notarius Ven. Facult. Theol. Aboënſ.

Esipuhe.

Hänelde joka w. 1792 Kirjan Saxan kielellä ulosannoi.

Moni andaa yhden wanhan puolittain jo unhodetun Kirjan sentähden wastuudesta prändtätä ja ylöspanna, että hän sitä erinomaisesti rakastaa, erinomisen hyödytyxen siitä noutaa, ja siitä syystä Kirjantekiätä arwosa pitää, sen kautta händä kunnioittaa ja hänen tekoansa unhoduxesta estää tahtoo. Toinen tekee sitä rakkaudesta Lähimmäisens tygö, että hän yhtä Kirjaa, jota ei sillen löytyä tahdo, sen painawan merkillisen ja hyödyllisen sisällepidon tähden, wastuudesta ylöspanee, ja iloitzee siitä, että hän sen kautta ihmisiä palwella ja hyödyttää taitaa.

Nämät molemmat syyt owat minua siihen aikomiseen kehoittaneet, että läsnäolewata kappalda AHASVERUS FRITSCHin Pyhistä rakkauden ajatuxista, JEsuxen Christuxen Rakkaudesta, wastauudesta Prändiin edesauttamaan.

Minä tahdon lyhykäisesti jutella, kuinga ja mingätähden tämä Kirja minulle niin erinomaisesti rakkaaxi ja kallixi tullut on.

Minä tulin jo nuorudesani woimallisesti ylösherätetyxi, Jumalan armon kautta käsitetyxi ja autuudestani murhetta pitäwäisexi. Senkaltaisesa

tilasa wiljellään kaikkia käsillä olewia wälikappaleita: Minä opin Kirkkoja, joisa jumaliset Saarnamiehet olit, minä luin ja tutkistelin Bibliaa ja muita hengellisiä kirjoja, minä rukoilin ja walwoin ylitzeni, minä etzein jumalisia ihmisiä ja pyysin niiden tuttawuden ja kanßakäymisen kautta eläwäsä Christillisydesä tulla edesautetuxi. Minä löysin myös uskollisia kalleita sieluja, joiden yxiwakaisesti oli tekeminen totuudesta, ja jotka ofttain edes muiden ulosmerkitzit itzens kiinnaudensa kautta Christillisydesä. Me kehoittimme toinen toistamme yxiwakaisuteen hengellisisä harjoituxisa, olemaan lujat hywisä aikomisisa ja ahkerat hywisä töisä. Minä tulin ulkonaisesti jumalisexi, tulin myös toisilda jumalisena pidetyxi: mutta sisälliesti sydämesäni oli aina wielä jotakin päättämätä, siellä wallitzi salainen pelko ja epäilys, jos minä olin Jumalan lapsi? Siitä ei minulla ollut yhtäkän lujaa wakutusta. Jos minä myös tahdoin turwaa ottaa ja hywillä aiwoituxillani ja waelluxellani itziäni lohduttaa, niin ei se kuitengan ollut seisowainen, waan se ahdistawainen ajatus noudatti minua, että minä kyllä wielä taisin kadotetuxi tulla. Minun enänmin koetelduin yslawäini johdatuxen jälkeen, jotka kuitengin itze paljo pidit oman tekemisen, kilwoituxen, sotimisen, poiskieldämisen päälle, piti wakutuxen Jumalan lapsen oikeudesta ja syndein andexisaamisesta ajan päälle tuleman. Siellä wälillä waadittiin uskollisutta, Uskon piti seisoman uskollisudesa. Minä jouduin sillä tiellä aina sywemmin pimeyteen ja omaan yrkimiseen, aina edemmäxi pois P. Raamatun Ewangeliumilliseldä polgulda. Minä tein itzelleni

luke-

lukemattomat elämäni ojennus-nuorat, ja pienin laiminlyöminen niiden harjoituxesa waiwais minua yötä ja päiwää, ja niin minä pari ajastaikaa, pelwon ja toiwon wajehduksen wälillä, käwin yhtä raskasta, ahdistawaista, lainalaista käymistä, jonga alla myös minun terweydeni tuli kärsimään. Minulla oli aina itze kanssani tekemistä, ja rukoilin ainoastans siitä Jumalata, että hengellisissä harjoituxissa olisin aina kiiwaammaxi, uskollisemmaxi ja pysywäisemmäxi tullut, ja ajattelin aina, että minun piti wielä enämmin särjetyxi tuleman. Ellei Wapahtaja olisi armahtanut minun päälleni, niin minä olisin raadollisudesani hukkunut.

Minä olin totisesti raskautettu ja työtä tekewäinen, ja en ymmärtänyt, että Wapahtaja juuri senkaldaisia sieluja tygöns kutzuu, ja että niiden hänelde pitää wirwoteturi tuleman, ja en tohtinut senkaldaista lohdutusta itzelleni tygösmistaa.

Sillä ajalla tuli se Kirja: AHASVERUS FRITSCHin Pyhät Rakkauden ajaturet, Rakkauden Suun-annot, j. n. e. JEsuxen rakkaudesta, Jumalan erinomaisen säännön kautta minun käsiini. Se niisä löyttäwä Ewangeliumillinen Hengi oli minulle ensin outo(*); mutta jota enämmin minä niitä luin, sitä enämmin minun waipunut ja ahdistettu sydämeni wirkois, erinomaisesti olit hänen niin kutzutut Rakkauden-ajaturet minulle suureri siunauxexi. Minä löysin siellä sen Pyhän Raamatun ytimen ja tähden, JEsuxen ja hänen rakka-

*) Sitä wastaan kuin, minulda siihenasti luetuisa, Jacob Böhmin ja muisa senkaldaisisa kirjoisa wallitzi.

rakkaudens kuolemaan asti, niin myös Christillisyden alun ja summan: että rakastaa händä, joka ensin on meitä rakastanut, ja ulosandanut itzens meidän edestäm. Minun silmildäni putoisit niinkuin suomuxet ja minä hawaitzin P. Hengen armon kautta, että minä tähänasti hänen, uskon alkajan ja päättäjän, olin ohitze käynyt, ja sen siaan itziäni monilla ja monellaisilla hukkan waiwannut, ja kaiwanut itzelleni kaiwoja, joisa ei yhtäkän wettä ollut; sanalla sanoen, että minä ilman JEsusta olin etzinyt wanhurskaxi ja pyhäxi tulla.

Nyt alkoi yxi uusi aika minun elämästäni. Yxi walkeus koitti minun sielusani, joka karkotti endisen pimeyden. Minulle tuli tekeminen JEsuxen Christuxen, hänen rakkaudens, ja hänen werisen Sowindonsa tundemisesta. Minun suurin wiheljäisydeni ja suurin syndini, jota minä nyt hänelle walitin, oli se, etten minä händä tundenut, ettei hän minulla ollut, etten minä händä rakastanut, engä häneä elänyt; ja minusa tähän asti löytynyt sydämen kowuus ja niin suuri kiittämättömys händä wastaan, ulos waadei minulda monda kyyneldä. Nyt minä tunsin mikä uskottomus on. Minä tulin wihaisexi itzepäälleni, että se suuri tapaus, se määrätöin ihme, että Jumala on taiwaasta alas tullut, ihmisexi syndynyt, ihmisten synnit päällensä ottanut, ja niiden siasa itzens rangaista andanut; niin että nyt Jumalan wanhurskeus on täytetty, ja joka ikänäs tahtoo, taitaa armoo saada ja autuaxi tulla, — että Jumalan Poika, niinkuin minun Wälimieheni, minun edestäni on maxanut, minun edestäni wapisnut,

minun

minun edeſtäni itkenyt, hirmuiſen ahdiſtuxen ja piinan kärſinyt, minun edeſtäni werenſä wuodattanut ja kalliin hengenſä kuolemaan andanut, — että ſe minun tykönäni oli ſiwu-aſiana ollut, joka aina on ja pyſyy kaikkein päkaſiain päkaſiana; että minä, joka tätä kaikkee lapſudeſta aſti olin tietänyt, ſitä niin paljo kuullut ja lukenut, ſitä monda tundookin ſaanut; että minä ſen nyt olin niin laimin lyönyt, niin wähän ſen päälle ajatellut, niin wähän ſen edeſtä händä kiittänyt, ja hänen kärſimiſens ſentähden tähän aſti minun päälleni ikänäs kuin turha ollut oli: ſe ſaatti minun nyt armoo ja laupiutta hänen werenſä tähden rukoilemaan.

Se rakas Wapahtaja ei myös andanut minun hukkaan rukoilla, waan lahjoitti minulle autuaxi tekemäiſen katzannon hänen ijankaikkiſeſti kelpawan täydelliſeen Sowindoons ja ylitzewuotawaiſeen täydexi tekemiſeens kaikkein minun ſyndeini edeſtä; ja minä taiſin käſittää hänen niinkuin minun Sowittajani, niinkuin minun Wälimieheni, niinkun minun ſyndeini ulospyhkijän, ja niinkuin omaxeni lukea ja itzelleni omiſtaa kaikkia kuin hän on tehnyt ja kärſinyt; ja tunſin ſen Jumalalliſen wakutuxen minun ſydämeſäni, että minä olin hänen omanſa, niin köyhänä ja wiheljäiſnä kuin minä itzeni tunſin, ja että ſe autuus oli myös minun omani, jota hän niin waikiaſti on toimittanut. Minun ſydämeni ſuli ſiſälliſeſtä kiitolliſudeſta händä kohtaan, ja minä tunſin yhden rakkauden hänen kohtaans, jota ei ulospuhua taitta, joſa minä itzeni kaikkein weripiſaraini kanſa hänelle ylösuhraiſin.

Minä

Minä luettelen nämät tapauxet, Jumalalle kunniata andaxeni, joka usiasti wiljelee ulkonaisia wälikappaleita, senkaltaisiakin, jotka usein ihmisille halwaxi näkywät, siunausta ja armoo meille lainataxens, ja en taida muutoin kuin todistaa, että FRITSCHin Ewangeliumillinen todistus mainitusa kirjaisesa, minulle silhen aikaan, nyt pian wiisikymmendä ajastaikaa sitte, ja wielä senjälkeen on ollut paljoxi siunauxexi, kehoituxexi, lohdutuxexi ja ylösrakennuxexi: niin että minä wielä tämän kirjan edestä Jumalata kiitän, ja sitä niinkuin yhtä hänelde, elämän tielle minua johdattamaan, wiljeldyä wälikappalda armosa pidän.

Kirjantekiän AHASVERUS FRITSCHin (*) taidamme niin hywin tästä kuin usiammista hänen pienistä hengellisistä kirjoituxistans tuta yhdexi hywin perusteluxi, harjandunexi ja koetelluxi Christuxen palweljaxi, joka Jumalan Pojan uskosa eli, jonga sydän JEsuxen rakkaudella oli sisälleotettu, joka Pawalin kanssa luki kaiken muun wahingoxi Wapahtajansa ylitsewuotawaa tundemista wastaan, ja joka paloi halusta muita ihmisiä JEsuxen Christuxen tygö kutzumaan, hänen rakkaudella täytettyä sydändäns heille ylistämään, ja rohwaisemaan heitä kaikella wiheljäisydellänsä hänen tygöns tulemaan, uskowaisesti ansiotansa käsittämään, ja andamaan JEsuxen rakkauden lämmittä ja täyttää sydämitänsä. Niin-

*) AHASVERUS FRITSCH wainaja oli Laintiedon Doctori — ja wihdoin Cantzleri Rudolstadtisa. Se Seura kuin hänen ymbärillänsä oli, ja jonga kanssa hän itziäns ylösrakensi, joka hänen kanssans yximieliuen oli, kutzuttin silhen aikaan JEsuxen-Seura. Hän kuoli 73 wuotisna s. 24 p. Elo-Kuusa 1701.

Niinkuin se JEsuxen rakastajille olis toivotettawa ja lohdullinen, kaikista wuosisadoista, Apostolitten ajasta saaka, saada ja nautita senkaltaisia Ewangeliumillisia todistuxia totisista Christityistä, jolden kirjoituxet siitä todistaisit, että he owat JEsuxesa eläneet, hänen kärsiwällisyydensä sanat pitäneet, ja että hänen rakkautensa Pyhän Hengen kautta on ollut wuodatettu heidän sydämiinsä: Niin he taitawat myös sen mielellänsä nähdä ja siitä iloita, että tämän Jumalan miehen muisto seitzemännestä toista wuosisadasta näin uudistetaan. Hywäätundewaiset mielet ilman epäilemätä oikein arwoawat ja kunnioittawat sydämen kieltä, wanhasakin pukumesa, ja kiittäwät Jumalata sen ajan armosta.

Mutta minulla on erinomaisesti se tarkoitus myös tämän kirjoisen ulosandamisella, että se sen kautta tulis wastuudesta tuluxi ja uloslewitetyxi, moniin käsiin jouduis, ja wielä monen sielun tykönä runsaan siunauxen toimittais.

Silloin jo kuin tämä kirja, niinkuin edellä sanottu on, minulle joudui niin suurexi hyödyxexi, wirwoituxexi ja lohdutuxexi, olin minä sydämestäni kehoitettu, sitä muillekin sieluille heidän ylösrakennuxexens ja siunauxexens jakamaan, liatengin koska maasa, josa minä silloin oleskelin, sihen aikaan oli puutos senkaltaisista pienistä Ewangeliumillisista kirjoista, joita köyhätkin olisit taitnet itzellens toimittaa. Sentähden käänsin minä silloin tämän ensimäisen osan AHASVERUS FRITSCHin Rakkauden ajaluxista, sitä Pränttiin andaxeni; mutta tämä minun hywäntahtoinen aikomiseni tuli estetyxi.

Yhdellä

Yhdellä matkalla senjälken, koska minä jollekulle olin kirjan lainaxi andanut, tuli se onnettomasti minulda pois. Minä ahkeroitzin paljolla waiwalla sitä jällens saada, mutta kaikki ahkeroitzeminen oli turha. Ei suurembain Kaupungein Kirja-Puodeisakan tätä D. FRITSCHin kirjaista löytynyt, joiso kuitengen muut, Laintiedosakin häneldä ulosannetut kirjat löytywät.

Enämmin kuin neljänkymmenen wuotisen toiwotuxen ja etzimisen peräsiä, on minulle nykyisesti se huwitus tapahtunut tätä rakasta kirjaista, ynnä muiden sen Tekiän kirjain kanßa, jällens saada ja wiljellä; ja olen wäkewästi tullut wahwisetuxi ja ilahutetuxi, mielen johdattaisani Jumalan minun Wapahtajani armon-osotuxia, nuorudestani asti, ja erinomaisesti minun herätyxeni aikana, koska minulle hänen rakkaudens kuolemaan saaka ja se suuri autuus hänen ansiosans ja kärsimisesäns P. Hengen kautta tuli selitetyxi ja kirkastetuxi.

Koska minä nyt siitä olen ylitzewoitettu, että se täsä käsitetty todistus JEsuxesta Christuxesta, ja hänen rakkaudestans köyhiä syndisiä kohtaan, usiammalle sielulle yhtäläisexi lohdutuxexi ja ojennuxexi taitaa joutua; minä myös päljon peräänkysymisen ja tiedustelemisen kautta olen siitä wißi, että tämä kirja ei sillen saatawana ole: niin minä sen ratki welwollisutena pidän, uutta ylöspanoo siitä toimittaa, ja uskon päälliseri, oikian ajan ja korkian ajan olewan, että se nyt jota pikemmin sitä paremmin tapahduis, koska meidän ajallam luulo, että ilman uskoo JEsuxen päälle, ilman hänen werensä woimaa, wanhurskaxi, pyhäxi ja autuaxi tulla, niinkuin yxi wedenpaisumus, uhkaa

kok-

koko Christikundaa upottaa, ja Christuxen palweljat siitä syystä ei kyllä usiasti, ei kyllä sisällenottawaisesti, sieluja siitä taida wareittaa, ja kaikkein mahdollisten wälikappalden ja tienosottajain kautta Arkkiin johdattaa, JEsuxen ja hänen werisen haawains tygö, josa ainoastans pelastus ja turwa, kusauxengin hekkellä, on löyttäwä.

Täsä tulewat herännet ja autuudestansa murhetta pitäwäiset sielut, oikialle P. Raamatun kanssa yhtä pitäwäiselle, yxinkertaiselle tielle, kohta mielens muutoxen alusa johdatetuxi, nimittäin sen sijaan, että itziäns auttaisit, omalla tekemisellä itziäns wiiwyttelisit ja waiwaisit, jonga päälle ihminen yhteisesti ensin longee, — ojeti kaiken wiheljäisydens kanßa, JEsuxen Christuxen, meidän syndeimme Sowittajan tygö itziäns käändämään, ja, niinkuin ne tulisilda kärmeildä haawoitetut Israelitat, sen meidän edestäm kärsiwän ja ristinnaulitun Wapahtajan tygö riendämään, katzelemaan händä siinä muodosa, josa hän meidän hätämme tähden ristillä kuolemaan asti werensä wuodatti; Hänelde apua, armoo ja andexi saamista rukoilemaan; ja siinä oman mahdottomudens tunnon kautta ei andaman itziäns exyttää. O joska kaikki Jumalan Hengeldä ijankaikkiseen elämään kutzutut ja herätetyt sielut tätä waarinottaisit, ja tätä Ewangeliumilista neuwoo seuraisit!

Erinomaisesti tulewat araat, heikkouskoiset ja epäilewäiset sydämet, jotka sywästä tunnosa siitä että he syndisinä ulosheitettäwät olisit, yhteisesti poisjääwät, wiheljäisydens tygö pidättäwät, ja enämmin itzens ja turmeluxens päälle katzelewat, kuin hänen päällens, jonga awatut rakkauden-

käsi-

käsiwarret heitä kohtaan ulosojetut owat, — woimalliseſti kehoitetuxi ja sisälleottawaiseſti kutzutuxi katzomaan JEsuxen päälle, turwalliseſti edesastumaan armoistuimen tygö; Hänen rakkaudella täytetyn sydämens päälle, Hänen katkeran kärsimisens ja kuolemansa päälle heidän tähtensä, ja hänen Jumalallisten lupauksens päälle turwamaan; sitä epäuskolle edespitämään, ja käsittämään sinä löytywää ijankaikkista elämätä, että Christus on minua rakastanut ja annoi itzensä minun edestäni.

Niin löytäwät myös ne JEsuxen päälle uskowaiset sielut kalleita kehoituxia, Wapahtajan tykönä Gethsemanesa ja Golgathalla pysymään, ja ei sallimaan sielä itziäns poiskäändä, joka heidän elementinsä ja linnansa on. Kirjankieki pyytää heitä sisälle johdattaa turwalliseen lähenemiseen, ja likiseen tuttawuteen ja yxinkertaiseen lapsilliseen kanzakäymiseen Wapahtajan kanza; ja osottaa, kuinga armolapset (kimalaisten tawalla, jotka yhden kukkaisen toisen jälkeen ulosimewät) JEsuxen historiasa, erinomaiseſti hänen kärsimisens kappaleisa niin monet kukkaiset kohtawat, joisa itzekusakin nestettä ja woimaa, makiaa rawindota sydämelle, uskon mahwistusta, öljyä rakkauden tulelle, wahwa ankkuripohja toiwolle, lohdutusta kärsimisisä ja waiwoisa, kallis laiduin, autuus ja siunaus, armo, rauha ja ilo Pyhäsä Hengesä, löytää ja nautita taitaan. Autuat owat jotka isowat ja janowat, he tulewat rawituxi.

Niinkuin me JEsuxen kärsimiseſtä ja kuolemasta opimme tundemaan meidän sywän luonnollisen wihelijäisydemme, meidän syndisydem ja mitättömydem, ja tosin paljo tarkemmin kuin kaikista

sta lain saarnoista; niin meille myös hänen Personasans ja hänen anfaitzewaisesa elämäsäns, piinasans ja kuolemasans, kaiken totisen sielun ja ruumin pyhityxen lähde awatan, josta yxi JEsusta rakastawa sielu jokapäiwäisesti kaikkee ammundaa, jota jumaliseen elämään ja waelluxeen tarwitaan. Ja jota enämmin hän armosa ja JEsuxen Christuxen tundemisesa kaswaa ja tygöttaa, sen palawammoxi tulee hänen halunsa aina enämmin siitä lähteestä ammundaa, hänen haawoinsa kautta parattaa, kaikisa kappaleisa händä ilahuttaa, ja händä kunnioittaa, niin sielusans kuin ruumisans. Hän pitää sentähden waarin itzestäns; ja ne salaisimmatkin itzeydet ja turmellut taipumiset, joita hän ennen mitämoxi ylitzekatzoi ja hywäxyi, osotetaan hänelle nyt poispandawixi, hän tulee omisa silmisäns aina huonommaxi, ja taipuwaisexi sallimaan päältäns riisuttaa kaikkee omaa wanhurskautta, omaa rakkautta ja oma hywyttä, ja mielelläns hänen sairasnans ja raadollisnans pysymään; mutta hän etzii ja löytää hänen, meidän edestäm wuodatetusa weresäns, joka päiwäistä runsasta andexi soamista, puhdistusta, lääkitystä ja parannusta kaikkia rikoxians wastaan. Christuxen sielu pyhittää hänen, ja hänen meidän edestäm haawoitettu ruumins, parandaa ja terweri tekee hänen. Tämän pyhityxen päälle Kirjantekiä suurella yxiwakaisudella johdattaa.

Mutta senkaltaisetkin sielut, jotka owat maistaneet kuinga suloinen HErra on, mutta senjälken hänestä exynet ja erkainnet, — joko he owat pimeyteen jouluneet, että he owat johongin tarttuneet kuin ei kelpaa, joka heitä hitaaxi tekee, että

Juma-

Jumalan rauhan luopuman ja sisälliſen hywän aikaan tulon taukoman pitä; elikkä että he peräti Wapahtajasta owat wierauduneet, ja langenneet penſiään Laodiſealliſeen menoon, wäärään wapauteen, lugunpitämättömyteen ja kuiwuteen, — niinkuin ſenkaldaiſiſa poisluopumiſiſa aina edemmä mennään, koſka ſisälliſiſtä kandeiſta ja Hengen kurituxiſta ei lukua pidetä. — Ne tulewat terwelliſeſti johdatetuxi, ei miſän muuſa yxiſä eli toiſiſa aſianhaaroiſa tilanſa syytä etzimään; waan etzimään ſitä yxinäns itzeſäns, yhdeſä edelläkäyneeſä enſimäiſeſä ſydämenſä luopumiſeſa JEſuxeſta: koſka ei hänen peräns iſottu ja janottu, ei hänen päällens kotzeldu, hänen rakkauttans tuttu, eikä ſen nautindoo etzitty; ja ſen kuitengin annettin niin mennä, ilman murhetta ſen ylitze, koſka P. Hengen käändä ja waroituſta ei waarin otettu, ja Wapahtajan kärſimiſen muoto ſilmiſtäns kadotettiin. Ah! kaikki mahdolliſet exymiſet, langemiſet ja ſeurawaiſet ſenkaldaiſen ſielun rikoxet, johdattawat wißiſti enſimäiſen alkuns ſiitä; ſentähden on myös ainoa tie ſelkeyteen ja ſielun lepoon tulla, ſe, että hän katuwaiſella ſydämellä käändää itzens ſen meidän edeſtäm riſtinnaulitun Wapahtajan tygö, tunnuſtaa ainoaſtans itzens wikapääxi, ja rukoilee häneldä werenſä tähden uutta armoo, joka waſtahakoiſillekin lahjoja ſaanut on, Pſal. 68: 19.

Mutta yhteiſeſti täſä kirjaſa kaikki Chriſtuxen werellä niin kalliiſti oſtetut ſielut yſtäwälliſimmäſti tulewat kutzutuxi hänen tygöns, joka heidän ſielujans rakaſtaa; Hänen rakkaudeſta palawa ſydämens tulee ikänäns kuin lawiaſti heidän eteens awa-

awatuxi, että he sen sisälle katzoa taitawat; Hänen janons ja rakas haluns kaikkia siunamaan ja autuaxi tekemään tulee liikuttawisesti eteenasetetuxi, ja ne hänen kärsimisesäns löyttäwät suuret tawarat edespidetyxi ja kaikille tarituxi; Hän tulee heillen Jumalallisesa rakkaudesans kuolemaan asti ja ijankaikkisesa armahtamisesans, joka kaiken ajatuxen yliträky, edespannuxi: kuinga hän köyhille ihmisille hywäxi istuimeldans alas, meidän tygöm on wiheljäisyysen tullut, ja rakkaudesta kohtaamme on itzens alendanut kuolemaan saakka, ja ristin kuolemaan asti, kuinga hän niin wapatahtoisesti on andanut itzens kaikella tawalla piinata, ja wihdoin niinkuin teuras-karitza meidän edestäm uhrata, että hän olis meidän kaikkein syndeimme edestä kärsinyt ja kaikki meidän welkamme maxanut, ja Jumalan wanhurskauden täyttänyt, — niin että yxi köyhä Adamisa langennut ihminen, niin wiheljäisnä, turmeluna, syndisnä ja nurjana kuin hän on, nyt taitaa tulla ylösautetuxi, Jumalan armon jällens saada, täyden andexi saamisen käsittää, ja, yhdexi Jumalan lapsexi, jäsenexi JEsuxen ruumisa, P. Hengen asuinsiaxi, ja ijankaikkisen elämän perillisexi tulla, koska hän ainoastans JEsuxen Christuxen tygö tahtoo tulla, hänen ristins alla katzella händä, hänen weristä lunastustans ja täydellistä täydexi tekemistäns uskosa wastanottaa.

Koska nyt kaikki, joka ihmisiä täällä ja ijankaikkisesti onnellisixi ja autuixi tehdä taitaa, niin kewiästi on saatawa ja niin täydellisesti walmistettu, ja kuitengin niin harwat tulewat; koska meidän HERram ja Wapahtajam on siitä niin

wai-

waikian waiwan nähnyt, että hän sentähden kärsimyxen kärsimisen, hirmuisimmat tuskat kipemmän ja häpiällisimmän kuoleman on ulosseisonut, ja niin harwat kuitengin kysywät hänen peräänsä, taikka hänen autuudestans lukua pitäwät: niin ei ole mikän ihme, että se Jumalinen Kirjaniekiä wihdoin julkiseen waikeroitzemiseen, surulliseen ja kipiään wolituxeen ulospuhkee sen ylitze, että JEsuxen rakkaus ja kärsiminen niin wähän ajatelluxi ja yxiwakaisesti tutkistelluxi, niin wähän arwatuxi ja wiljellyxi, ja hän niin wähän sen edestä kiitetyxi tulee; että se niin wähän tulee toimitetuxi, ja HERraa JEsusta niin wähän rakastetuxi.

Murheisa sen ylitze edeshuuta hän wielä päätöxexi Kanzachristityitäns, sydändä liikuttawaisella muotoo, ahkeraan ja sisälliseen tutkimiseen Christuxen rakkaudesta, jolla hän on meitä rakastanut, ja itzens sowindo uhrixi meidän edestämme andanut; ja käsittää ikänäns kuin koko Christillisyden, Johannexen tawalla, siihen yhteen: Rakastakam händä, sillä hän on ensisti meitä rakastanut!

Nyt HERra meidän Wapahtajamme andakon sen yxinkertaisen tarkoituxen tämän kirjaisen ulosandamisesta woituxi tulla, nimittäin, että tämä todistus kannais Hänelle hedelmän, ja yhden hedelmän joka olis pysywäinen!

Armo olkon kaikkein kanssa, jotka meidän HERraam JEsusta Christusta lakkamata rakastawat! Amen!

Tätä toiwottaa sydämen pohjasta

Kirjan Ulosandaja.

Kirjantekiän Esipuhe.

JEsusta rakastawaiselle Lukialle.

Se ylitzewuotawainen, kallis ja arwamatoin JEsuxen Christuxen Jumalan kaikkein pyhimmän Pojan rakkaus, jolla Hän meitä waiwaisia ihmisiä, ja erinomaisesti myös minua, sitä suurinda syndisten seasa, on rakastanut, ja itzens meidän kaikkein edestäm siihen häpiällisimbään ja kipembään ristin kuolemaan ulosandanut, on usskollisesta rakkauden welwollisudesta, jolla minä rakastetuille Weljilleni ja Sisarilleni Christuxesa wäkewästi sidottu olen, waatinut minua kokoonpanemaan tätä halpaa kirjaista JEsuxen rakkaudesta. Minä olen waarinottanut, kuinga Christuxen rakkaus, jolla häw meitä rakasti, sen pahemmin! tällä ajalla aiwan harwoin tulee yxiwakaisesti tutkistelluxi, ja niin harwoilda oikein ymmärretyxi ja tutuxi; koska kuitengin ei mikän tutkistelemus ole tarpellisembi, ylösrakendawaisembi, terwellisembi, lohdullisembi ja sydändä ilahuttawaisembi kuin tutkistelemus JEsuxen Christuxen rakkaudesta, jolla hän on meitä rakastanut ja itzens meidän edestäm uhrixi ulosandanut. Öillä ja päiwillä, kaikilla hetkillä ja silmänräpäyxillä pidäis yhden Christityn sielun sitä muistaman uskowaises hartaudes perään aiatteleman, ja Christuxen

rakkauden leweyttä, pituutta, sywyttä ja korkeutta oppiman tundemaan ja käsittämään. Totisesti ei mikän taida JEsusta-rakastawaiselle olla makiambi ja otollisembi, kuin alinomainen ja lakkamatoin sen rakkauden tutkiminen, jolla sen korkiastylistettäwän Jumalan Poika rakastanut on. Näillä nykyisillä korkiastwaarallisilla, surullisilla ja sangen wiheljäisillä ajoilla, joilla ei muuta kuulla kuin sulaa walitusta ja woiwottamista jokapaikas ei taida yxi Christillinen sydän käsittää yhtäkän lujembaa lohdutusta, kuin koska hän alati ja taukomata ajattelee hänen Lunastajansa ja Wapahtajansa rakkauden päälle Nyt sen päälle että yxi ja toinen minun Kanßachristityistäni ahkerambaan Christuxen rakkauden tutkimiseen herätetyxi, kehoitetuxi ja johdatetuxi tulis; niin on tämä lyhykäinen rakkauden kirja kokoonpandu, ja Christillisesä yxinkertaisudesa Christuxen rakkaus siinä hartaaxi ja autuallisexi tutkimisexi eteenasetettu. Tämä sangen kallis aine olis pitänyt, olis myös tainut paljo lawiammasti tulla pidellyxi, mutta minä olen koettelemuxesta tähänasti oppinut, että tällä ajalla lyhykäisten Christillisyden kirjain kautta lähimmäinen yhtä hywin, ja usein paljo paremmin kuin suurten jo lawiain kirjain kautta, taitaa ylösraketuxi tulla. Pienet kirjat taittaan pian läpitze lukea, ja niiden lukeminen usein kertoa. Ehkä Christuxen rakkauden autuallinen tundeminen pitä opittaman, ei niin paljo kirjoista kuin Jumalan Hengen ilmoituxesta ja omasta koettelemuxesta Minulle jouduis suurexi iloxi, jos tämän Rakkauden kirjan lukemisen kautta, ja niiden Apostolin kullaisten sanain tutkimisen kautta:

Chri-

Christus on minua rakastanut, ja annoi itzens minun edestäni, ainoastans yxi ainoa Christillinen sielu aykerambaan ja yxiwakaisembaan hänen Wapahtajans rakkauden tutkimiseen kehoitetaisiin, sillä samalla senkaltaisen taiwalliseſti makian rakkauden tottseen ja eläwään tundoon Jumalan Hengen kautta saatetaisiin, ja sitte wihdoin sydämelliseſti palawaan rakkauteen Christusta Jumalan Poikaa ja weljiäns kohtaan täsä mailmasa johdatettaisiin. Ah! kaikkein rakkahin, kaikkein kallein HERra JEsu! wuodata kuitengin itze sinun Henges ja sanas kautta sinun rakkaudes meidän sydämiimme, että me sen käpitzetungewaisen Jumalalliſen woiman autuallisimmaſti tundisim! Sinulle ainoalle kunniexi, ja meille autuudexi! Amen, Amen!

Tämä Kirja sisälläns pitää seurawaiset pyhät Rakkauden-ajatuxet:

1. Christus on minua rakastanut, ja itzens minun edestäni uloswuodattanut.
2. Christuxen rakkaus on se ihmeteldäwin rakkaus.
3. Christuxen rakkaus on salaisutta täysi rakkaus.
4. Christuxen rakkaus on andeliaisin rakkaus.
5. Christuxen rakkaus on yxi kaikkee Jhmisen järkee ja tundemista ylitzekäypä rakkaus.
6. Christuxen rakkaus on yxi Jumalalda rakastettu rakkaus.
7. Christuxen rakkaus on yxi kaiketi wapa ja waatimatoin rakkaus.
8. Christuxen rakkaus on yxi ansaitzematoin rakkaus.
9. Christuxen rakkaus on se kaikkein täydelisin rakkaus.
10. Christuxen rakkaus on se kaikkein puhtain rakkaus.
11. Christuxen rakkaus on se kaikkein tydyttäwäisin rakkaus.
12. Christuxen rakkaus on eläwäxi tekewäinen rakkaus.
13. Christuxen rakkaus on se kaikkein terwellisin ja hyödyllisin rakkaus.
14. Christuxen rakkaus on tygö omistamises se kaikkein lohdullisin rakkaus.
15. Christuxen rakkaus on yxi kaikille yhteinen rakkaus.
16. Christuxen rakkaus on yxi kaikkiwaldias ja ylitzewoittamatoin rakkaus.
17. Christuxen rakkaus on yxi alati huwittelewa rakkaus.
18. Christuxen rakkaus on yxi taiwas maan päällä.
19. Christuxen rakkaus on se kaikkein suloisin ja makein rakkaus.

20. Christuxen rakkaus on se kaikkein korkein ja suurin rakkaus.
21. Christuxen rakkaus on yxi yhdistyxen rakkaus.
22. Christuxen rakkaus on yxi ristinnaulittu rakkaus.
23. Christuxen rakkaus on yxi wertawuotawainen rakkaus.
24. Christuxen rakkaus on yxi kuolewa rakkaus.
25. Christuxen rakkaus on se kaikkein kallein rakkaus.
26. Christuxen rakkaus on yxi woimalliseſti läpitze tungewa rakkaus.
27. Christuxen rakkaus on yxi autuaxi tekewä rakkaus.
28. Christuxen rakkaus on se kaikkein kärſiwälliſin rakkaus.
29. Christuxen rakkaus on se kaikkein nöyrin rakkaus.
30. Christuxen rakkaus on taiwaſeen wetäwä rakkaus.
31. Christuxen rakkaus on mittamatoin rakkaus.
32. Christuxen rakkaus on se yliſettäwin rakkaus.
33. Christuxen rakkaus on yxi muuttumatoin ja ijankaikkinen rakkaus.
34. Christuxen rakkaus on kaikki kaikiſa.
35. Christuxen rakkaus, jolla hän meitä rakaſti, tutaan erinomaiſeſti hänen katkeraſta piinaſtans ja häpiällisestä riſtins kuolemaſta.
36. Että Christuxen rakkauden tundeminen ja alinomainen muiſtaminen herättää palawan rakkauden Christuſta kohtaan, ja suureſti edesauttaa totiſen Christillisyden harjoituſta.
37. Se on mahdotoin Christuxen rakkaudes peruſtetuxi tulla, niinkauwan kuin mailman rakkaus sydämes wallitzee.
38. Katkera walitus ſiitä, että Christuxen rakkaus tällä ajalla niin uſialda ihmiſeldä ei tule yxiwakaiſeſti tutkituxi, totuudeſa tutuxi, ja HERra JEſus niin wähän rakaſtetuxi.

39. Ahkeran Christuxen rakkauden tutkimisen kautta, tulee hänen rakkaudens, jolla hän meitä rakasti, korkiasti kunnioitetuxi.

40. Muutamat woimalliset wälikappalet, joiden kautta sen JEsuxen Christuxen makian rakkauden tundoon taittaan tulla, jolla hän on meitä rakastanut.

41. Lyhykäinen liikuttawainen manaus ahkeraan ja sisälliseen Christuxen rakkauden tutkimiseen.

1.

Christus on minua rakastanut, ja annoi itzensä minun edestäni. Gal. 2: 20.

Rakas Sielu! ota ahkerasti waarin tätä ydin- ja woima-sanaa, ja kirjoita se, alinomaisexi muistoxi, kullaisilla bokstaweilla sinun sydämees.

Käsitä nämät Apostolin sanat sydämees ja sieluus, puhu niistä sinun huonesas ollesas, tiellä käydesäs, maata pannesas ja ylösnousesas; ajattele aina niiden päälle, ja sano sydämesäs jokapäiwäisesti, joka hetki ja silmänräpäys: Christus Jumalan Poika, on minua, minua, rakastanut, ja annoi itzensä minun edestäni; sen päälle, että sinä näiden sanain taiwallisesti makian nesten ja Jumalallisen woiman sisällisimmästi tuta ja maistaa mahdaisit Ah! ne owat kuitengin niin sangen kunniallliset, kalliit, suloiset ja makiat sanat, ja ratki, niitä kaikkein woimallisimbia, suloisimbia ja lohdullisimbia koko Pyhässä Raamatusa. Kunniallliset owat ne sanat: niin on Jumala mailmaa rakastanut. Lohdulliset owat ne sanat: minä olen ylösnousemus ja elämä Suloiset owat ne sanat: Totisesti, totisesti sanon minä teille, joka minun päällen uskoo, hänellä on

ijan-

ijankaikkinen elämä; Ja ei hän tule duomioon, waan menee kuolemasta elämään. Nykyiset Pawalin sanat owat niiden kanßa, woiman ja ytimen puolesta, yhteen werrattawat. Muinainen jumalinen Opettaja 1) wolitzi ne itzellens, niinkuin parhat sanat koko Bibliaß, ruumin saarnan textixi; ja sanoi kuolemans hädäs läsnäolewaisille: Mitä kuolla? mitä kuolla? Minä elän, en kuitengan minä, waan Christus elää minusa, joka on minua rakastanut, ja annoi itzens minun edestäni. Yxi toinen suuresti kunnioitettawa meidän Seurakundam Opettaja 2) on myös useimmin sanonut, että näiden Pawalin sanain pitt hänen wiimmeiset sanans oleman, jotka hänelle myös kuolinwuoteellans usiammasti edespidettin. Niin anna niiden siis, rakas sielu! sinungin muisto-sanas ja rakkaimmat sanas olla. Pidä ne alati, päiwillä ja öillä sinun suusas ia sydämesäs, ja kertoo niitä uskowaises hartaudes sadoin tuhanßin kerroin, misäs käyt, seisot, istut eli makaat; kaikkein askarettes alla, muista niitä, erinomaisesti koska wiimeinen kuolema hetkes lähestyy, ja sinun tästä mailmasta eriämän pitä, niin huuda turwallisesti: JEsus Christus sen korkiasti ylistetyn Jumalan Poika on minua, minua rakastanut, ja annoi itzens minun edestäni. Jumalalle ylistys, kiitos ja kunnia! Ei minun pidä kuoleman, waan elämän; ja HERran tekoo, sitä kalliista rakkaudentekoo, minun HERrani ja Wapahtajani lunastuxen työtä, olen minä ijankaikkisudes juliſtawa. Hallelujah, hallelujah!

2. Chri-

1) Doct. Polycarpus Leiser. 2) Doct. Mart. Chemnitius.

2.

Christuxen rakkaus on se ihmeteldäwin rakkaus.

Se rakkaus, jolla Christus Jumalan Poika meitä köyhiä kadoletuita ja duomituita ihmisiä on rakastanut, ja itzens meidän edestäm ulosandanut, on yxi juuri ihmeitä täysi, ihmeteldäwä rakkaus. Rakas Christitty sielu! sydämelles johdata ja tutkistele kuitengin oikein sinun JEsuxes rakkautta, sinä olet korkeimmasti sitä ihmettelewä, ja ikänäns kuin ihmettelemisestä, hämmästywä. JEsus, se määrätöin rakkaus, ihmetteli itze hänen Taiwallisen Isäns rakkauden ylitze, jolla hän meitä häneä ainoasa rakkasa Pojasans, rakasti, ja ulospuhkee hämmästyxisä, sanoden: 1) Niin, niin, on Jumala mailmaa rakastanut, että hän ulosannoi ainoan Poikansa. Jos nyt Christus, Jumalan Poika, itze on ihmedellyt Isäns rakkautta meitä kohtaan, niin meillä totisesti on kyllä syy korkiasti ihmedellä Jumalan Pojan rakkauden ylitze, jolla hän on meitä rakastanut, ja itzens meidän edestäm ulosandanut: HERra JEsus kutzutaan ihmellinen 2), sillä kaikki häneä on ihmeteldäwä. Ihmellinen on hänen sikimisens ja syndymäns, ihmelliset owat kaikki hänen rakkauden työt ja teot; ihmellinen on koko hänen elämäns, kärsimisens ja kuolemans, hänen ylösnousemisens ja taiwaseen astumisens; ihmellinen se pyhä ja korkia meidän lunastuxem työ, ja ihmeitä täysi se Christuxen rakkaus, josta koko tämä työ on uloswuotanut; perään ajattele sitä kuitengin, rakas Chri-

1) Joh. 3. 2) Es. 9.

Christetty sielu! oikein ja hywin. Eikö se ole yxi ihmeteldäwä rakkaus, että Jumala meidän ihmisten tähden itze tulee ihmisexi, että hän halwasa orjan muodosa waeldaa, että hän, se rikkain, meidän tähtem tuli köyhäxi; että hän rakkaudesta meitä kohtaan andaa itziäns lyödä, waiwata, pieskä, piinata, ahdistaa, häwäistä, pilkata, sylkeä, orjantappuroilla kruunata, ristinnaulita, pahantekiäin ja murhamiesten wälisä ylösripustaa ja kuolettaa? Kuka ei mahda senkaldaisen rakkauden ylitze suuresta ihmeitelemisestä dämmästyä?

Olisko ihme, jos yxi harras sydän sywimmäsä ja yxiwakaisimmasa senkaldaisen rakkauden tutkimises woimattomudes maahan waipuis? O ihmettä täysi rakkaus! O käsittämätöin rakkaus! O kaikkia luonnon ihmeittä ylitzekäypä rakkaus! Ihmeteldäwä on Jumalan kaikkiwaldiaisus, wiisaus, totuus ja wanhurskaus! Ei wähemmin ihmeteldäwä hänen armons, hywydens laupiudens ja rakkaudens, jolla hän meitä Christuxes, sinä rakkaasa on rakastanut, ja hänen Poikans rakkaus, jonga kautta hän itzens meidän lunastuxexem on kuolemaan andanut! Minä weisan, HERra JEsu! ilolla sinulle kunniaxi:

O JEsu! kuin mua rakastat
Niin palawalla mielell',
Ett' käsittä en sitä saat'
Eng' ulospuhuu kielell:
Mua rakkaax tee kohtaas taas,
Sinua halaitaxen', palwelaxen',
Ja omaisutenas Sinusa rippuaxen'.

3.

Christuxen rakkaus on salaisutta täysi rakkaus.

Se rakkaus, jolla Christus meitä rakasti ja itzens meidän edestäm ulosannoi, on yxi salaisutta täysi rakkaus. Kuka taita käsittä ja tutkia sitä rakkauden salaisutta, jonga Jumalan korkiasti ylistetty Poika miehudens ottamises ja syndymäsäns, sen pyhän Ehtollisen asettamises, ja hänen pyhäsä kärsimisesäns ja kuolemasans on osottanut? Julkisesti suuri on Jumalisuden salaisus, Jumala on, sulasta rakkaudesta, ilmoitettu lihasa, wanhurskautettu Hengesä, nähty Engeleildä, saarnattu pakanoille, uskottu mailmas, ja ylösotettu kunniaan 1). Sana tuli lihaxi, sanoo se Opetuslapsi jota JEsus rakasti, ja asui meidän seasam, ja me näimme hänen kunnians, niinkuin ainoan Pojan kunnian Isästä, täynäns armoo ja totuutta 2). Pyhä Pawali rukoili uskowaisten Coloßerein edestä, että heidän sydämens olisit saanet lohdutuxen ja liitetyxi tulleet rakkaudesa kaikkeen rikkauteen, täydellisesä ymmärryxesä Jumalan ja Isän ja Christuxen salaisuden tundemiseen 3), joka ijäisiin aikoihin on salattu ollut 4), tundemaan sitä salattua Jumalan wiisautta, jonga hän ennen mailman alkua on säättänyt meidän kunniaxem 5). Ah HERra JEsu! anna minulle Hengen kautta uskon kuuliaisus, että minä sinun salai-

1) 1 Tim. 3. 2) Joh. 1. 3) Col. 2. 4) Rom. 16. 5) 1 Cor. 2.

salaista rakkauttas nöyrydeſä tundiſin, ja lihalliſen järkeni fangixi ottaiſin, kuin ſe ſitä eſtää tahtoo.

4.

Christuxen rakkaus on andeliain rakkaus.

Christus on meitä rakkaſtanut, ja andanut itzens meidän edeſtäm: tämä rakkaus hywäſtä syyſtä on kaikkein andeliaimmaxi rakkaudexi arwattawa. Jumalan rakkaus on meille kaikkea jakanut, ja ei ole mitän itzellens pidättänyt. Ja kaikki, wiimeiſtä weren-piſarata myöden, on ſe meille jakanut. Kuulkat kuitengin, rakaat Christityt ſielut! kuinga laupiaxi ja andeliaxi Christus meitä kohtaan rakkauden kautta on itzens oſottanut.

Minun rauhani, ſanoo hän 1), annan minä teille. Minä elän ja teidän pitä myös elämän 2). Jſä, minä tahdon, että kuſa minä olen, ſiellä nekin oliſit minun kanßani, kuins minulle andanut olet: että he minun kunniani näkiſit, jongas minulle annoit 3). Minä ponen hengeni lammaſten edeſtä 4). Minun lihani on totinen ruoka, ja minun wereni on totinen juoma. Joka syö minun lihani ja juo minun wereni, hän on minuſa ja minä häneſä 5). Mitä ſinulle ſitte jää, o JEſu! ſinä rakkain rakkaus! jota ſinä et meille jakanut oliſi? Totiſeſti, ſinä olet tehnyt mitä ikään tehdä taittaan, ja et ole mitän meildä ſää-

ſtä-

1) Joh. 14. 2) Joh. 14. 3) Joh. 17. 4) Joh. 10. 5) Joh. 6.

ſtänyt? Kuka kuitengin olis, joka taidais käsittää sinun Jumalallisen rakkaudes andeliaisuden? Ah! että minä sinulle weiwolliſimmaxi kiitolliſudexi, itzeni kokonans andaa mahdaisin! Minun ymmärryxeni alinomaiſesa sinun määrittömän rakkaudes tundemiſesa; minun muiſtoni saatuen armohywänteköin alinomaiſesa muiſtamiſes; minun käteni, lähimmäiſelleni, sinun rakkaudes tähden, kaikkee rakkautta ja hywyttä osottaxeni.

5.

Chriſtuxen rakkaus on yxi kaikkee ihmiſen järkee ja tundemiſesta ylitzekäypä rakkaus.

Tätä sanoo se pyhäſtä JEſuxen rakkaudesta ikänäns kuin juopunut Apoſtoli Pawali. Minä kumarran minun polweni meidän HERRon JEſuxen Chriſtuxe, Iſän tygö, että hän annais teille woimaa hänen kunnianſa rikkauden jälkeen, että te hänen Hengensä kautta wäkewäxi tuliſitte ſiſälliſeſä ihmiſeſä. Ja että JEſus Chriſtus aſuis uſkon kautta teidän ſydämiſänne. Että te oliſitte rakkauden kautta juurtuneet ja peruſtetut; että te ſelkiäſti käſitäiſitte kaikkein pyhäin kanſa, mikä leweys ja pituus ja ſywyys ja korkeus olis. Ja Chriſtuxen rakkauden tundiſitte, joka kaiken tundemiſen ylitzekäy 1). Joiden wiimeiſten Apoſtolin ſanain ylitze yxi tuttawa Opettaja 2) pitää kanuiit ajatuxet. Mitä ſe on, ſanoo hän, o ſiunattu Apoſtoli, mitä ſe on, että ſinä niin hartaaſti

1) Eph. 3. 2) D. Haller.

taasti ja yxiwakaisesti, rakasten sanankuuliais tähden Ephesosa, polwes kumarrat meidän HERran JEsuxen Christuxen Isän tygö? Juuri sen pääle, että he Christuxen rakkauden tundisit, joka kaiken tundemisen ylitze käy. Salli minulle, että minä ensin sinun anomises ylitze ihmettelen, ja sitälikin enimmästi sen ylitze, jota sinä anot. Oliko sinun rakkaudes niin suurexi tullut, että sinä uskowaisille Ephesereilles niin korkiata ja kunniallista armoo rukoilit? Ja, mahdottomia asioja? Ongo sinun rakkaudes niin korkialle ymmärryxes ylitze nosnut; tahtoaxes rukoilla, että he olisit yhden tundemisen saanet, jota ei yxikän kuitengan tuta taida? Se on Christuxen rakkaus, Christuxen rakkaus se on, jota sinä toiwotat heildä tuttawaxi, ja Christuxen rakkaus se on, jota sinä ylistät kaikkee ymmärrystä ylitzekäywäxi. Mitä meidän nyt tästä sanoman pitä? Ongo se sentähden, että yxi pyhä kunnian pyyndö taita olla yxi niistä armon-korkeuxista, joita emme koskaan taida toiwoa itze työsä käsittä? Elikkä ongo se paljo enämmin, että sinä ajattelet ja toiwotat, että he tulisit rakkauden tundemiseen, jonga mittaa ei he taida tuttawaxi anoa? Totisesti, niin se on. "O siunattu JE-"su! ettäs meitä olet rakastanut, sen me tiedämme "ja tunnemme, mutta kuinga korkiasti ja paljo si-"nä meitä rakastanut olet, se käy Engelein ym-"märryxen ylitze." Nämät pyhät Engelit, niinkuin he himoitzewat sisälle katzella lunastuxen sywään salaisuteen, niin ihmettelewät he Jumalan suurta rakkautta, jonga kautta se on matkan saatettu, mutta ei he taida käsittä pohjatoinda sywyttä senkaldaisesta rakkaudesta wiheljäisiä ihmisiä koh-

kohtaan. Se wanha Seurakunnan Opettaja Theophylactus yłösnoſtaa täſä myös ſen kyſymyxen, kuinga pyhä Pawali Epheſerille taiſi rukoilla, että he oliſit käſittäneet Chriſtuxen rakkauden ſuuruutta, ja kuitengin ſen ſiwuſa ſanoi, että ſe rakkaus on korkembi kaikkein ihmiſten tundemiſta, kaikkein ihmiſten ymmärryſtä ylitzekäy? mutta hän waſtaa oikein ſen päälle, ei Apoſtoli ſano: "että "te tundiſitte kuinga korkia ſe on, waan että ſe "on ſuuri ja kaiken tundemiſen ylitzekäy. Chri-"ſtittyin Epheſoſa piti ahkeroitzeman, että he oliſit "käſittänet ja hywin tundeneet Chriſtuxen rakkau-"den, jolla hän meitä on rakaſtanut, auttaxens "meitä meidän ſynneiſtäm, ja iankaikkiſeen elä-"mään meitä ſaattaxens; mutta hän tietä hywin, "ettemme kuitengan täydelliſeſti ſitä ſaawutta taik-"ka käſittä taida, waan että me ſen ſuuruden ja "palawuden ylitze tulemme ſanomattomaſti ihmet-"telemään ja hämmäſtymään, jota enämmin me "ſitä peräänajattelemme, ja että me mielellämme ſitä "käſittämätömäxi ja ulosſanomattomaxi tunnu-"ſtamme; ja ettemme taida HERralle Chriſtuxelle "ſen edeſtä kyllä kiitolliſet olla, ehkä me lukemat-"tomia wuoſia eläiſimme, ja kaikkee ſitä kuin teh-"täwänä ja kärſittäwänä on, täſä mailmas Chri-"ſtuxen tähden tekiſimme; ſe kaikki ei oliſi kuiten-"gan mitän ſitä rakkautta waſtan, eikä yldäkyl-"läinen maxo ſen rakkauden edeſtä, jolla hän mei-"tä rakaſti ja itzens edeſtämme ulosannoi." Me tygöpanemme tähän wielä yhden hengelliſen, nyt autuan, Seurakunnan Opettajan 1) ſanat: Hän ſanoo: Jota enämmin yxi harras ſydän peräänajat-

1) Doct. Geyer.

ajattelee sen Korkeimman korkian rakkauden leweyttä, pituutta, sywyttä ja korkeutta, jota enämmin ja pidemmältä se senkaltaisesa paisesa olesskelee, sen woimallisemmasti se wakutetaan sen mittamattomudesta; sen täyty tuta, että Christuxen rakkaus kaiken tundemisen ylitzekäy. "Sillä se "Christuxen rakkaus, joka saatti hänen meidän "kyhkään lihaamme ja wereemme, ja, sywimbään "alenemiseen kuolemaan saakka, ristin kuolemaan "asti, on totisesti meidän järjellem niin sopimatoin "ja peräti mahdotoin, että se syystä ylitzewuota-"waisexi kutzutaan." Sillä tämä Christuxen rakkaus, jolla hän alati ja wastoin sitä, kuin mailmas tawallinen on, meidän luopuwaisia sielujam morsiamixeens pyytää, woitta totisesti kaiken meidän tundemisemme. Olkon meidän ymmärryxem niin toimellinen kuin olla taitaa, pitäkön yhtä toista wastaan, koetelkan asiaa kaikkein asianhaarain jälkeen, niinkuin se tahtoo, ei se sittengän taida milloingan ulottuwaisesti täsä itziäns selittä. Jos se peräänajattelee, kuka se on joka rakastaa? nimittäin ensimäinen ja wiimeinen, A ja O, alku ja loppu, HERra joka on, joka oli, ja tulewa on 1). Jos hän edespäin peräänajattelee: kenä hän rakasta? nimittäin huonoo tomua ja tuhkaa, joka on ilkiä kauhistus, ja juo wäärytä kuin wettä. Jos hän sitte peränajattelee, kuinga hän heitä rakastaa? niin ota waarin, että hän panee hengenskin heidän edestäns, waikka hän tietää, että enin osa sitä tarittua ehtolista on ylönkatzowa. Jos hän perään ajattelee: kuinga woimallisesti ja yxiwakaisesti? että hän usiammasti rakkau-

1) Ilm. k. 1.

kaudens heille edespitää, monda kertaa sydänden päälle kolkuttaa, ja waatii heitä sijalle tulemaan. Minä sanon: jos ihminen senkaldaista rakkautta perännajattelee, niin wißisti sen alla kaikki hänen ajatuxens ja ymmärryxens kaloo. Se rakkaus käy kaiken ymmärryxen ylitze. Ah! että me kuitengin ahkerammasti ja yxiwakaisemmasti Christuxen rakkautta tutkistelisim, ja uskowaises hartaudes ahkeroitzisim perännajatella sen leweyttä, pituutta, sywyttä ja korkeutta! Ah! että me kuitengin rakkauden Hengee Christuxen rakkautta tundisim, kuinga se on korkembi kaikkea ihmisten järkee ja kaikkein Engelitten ymmärryxtä! Ah rakkain HErra JEsu! minä rukoilen jalkais juuresa kyyneleillä, anna minulle tämä armo, että minä alati ja lakkamata perännajattelisin sen sinun rakkaudes mittomatoinda, ulossanomatoinda, käsittämätöindä ja tutkistelematoinda rikkautta, jollas minua olet rakastanut ja itzes minun edestäni ulosandanut; ja että minä sinun rakkaudes autuallisesa tundemisesa aina kaswaisin ja tygö ottaisin!

6.

Christuxen rakkaus on yxi Jumalalda rakastettu rakkaus.

Se Christuxen rakkaus, jolla hän on meitä rakastanut, ja itzens meidän edestäm ulosandanut, on yxi Jumalalda rakastettu rakkaus 1). Hän, meidän HERra JEsus, on se rakas Poika,

C johon-

1) Joh. 1.

johonga Isä mielistyi. Hän on se rakastettu, se ainoa, ihminen armosa 1); Isä rakastaa Poikaa 2), sanoo Wapahtaja itze, ja osottaa häneselle kaikki mitä hän tekee. Ja taas: Sentähden Isä minua rakastaa, sillä minä panen hengeni, että minä sen jällens otan 3). Pojan rakkaus, jolla hän meitä rakastaa, on myös Isän rakkaus, sillä Isä on Pojasa, ja Poika Isäsä; se on koko sen Pyhän Kolminaisuden rakkaus. Jumala on mailmaa Christuxesa rakastanut, ja Christus on meitä Jumalasa Isäsäns rakastanut, ja on hengensä meidän edestäm pannut. Niin pitä nyt Christuxen rakkaus meildä sitä korkemmaxi arwattaman, koska ei se ole paljan ihmisen taikka Engelin rakkaus, waan yxi sen totisen Kolmeyhteisen Jumalan rakkaus. Ah! joska me tätä sydämillemme ottaisimme, siitä itziäm huwitteliśimme, ja siitä woimallisesti meilläm lohdutaisim ja ilahutaisim. Minun JEsuxeni! wahwista minua rakkaudellas.

7.

Christuxen rakkaus on yxi kaiketi wapa ja waatimaton rakkaus.

JEsus Christus, sen korkiast ylistetyn Jumalan Poika, on meitä rakastanut, ja itzens meidän edestäm ulosandanut lahjaxi ja uhrixi, Jumalalle makiaxi hajuxi 4). Hän on itzens meidän syndeim edestä ulosandanut, että hän meitä wapahdais

1) Eph. 1. 2) Joh. 5. 3) Joh. 10. 4) Eph. 5.

dais tästä nykyisestä pahasta mailmasta 1). Ei kengän, sanoo meidän rakkain Wapahtajam, ota minulda hengee, waan minä panen sen itzestäni. Minulla on walda sitä panna, ja minulla on walda sitä taas ottaa 2). JEsus Christus, waikka hän oli Jumalan muodoja, ei lukenut saalixi Jumalan kaldainen olla, waan alensi itzens ja oli kuoleman saakka kuuliainen, ja ristin kuolemaan asti 3); koska hän olis kyllä tainnut iloita, niin hän, sulasta puhtaasta rakkaudesta meitä ihmisiä kohtaan, kärsei ristiä ja ei totellut pilkkaa 4). Te tiedätte, sanoo Apostoli edespäin, meidän HERran JEsuxen Christuxen armon, että hän rikasna ollesans tuli kuitengin teidän tähtenne köyhäxi, että te hänen köyhydensä kautta rikkaaxi tulisitta 5). Koska siis Christus Jumalan Poika kaikkia wapaehtoisesti ja sulasta rakkaudesta tehnyt ja kärsinyt on, sitä korkeemmaxi senkaldainen rakkaus on arwattawa, sitä enämmin se on ihmeldäwä, sitä korkemmin ja enämmin se on ylistettäwä. Waikka yxi ihminen satatuhatta ajastaikaa polwillens makais, niin ei hän kuitengan korkiasti ansainnutta Wapahtajaansa hänen uskollisudestans ja rakkaudestans kyllä kiittää taidaisi; waikka hän joka hetkellä ja silmänräpäyxellä satatuhatta millionia taiwasta täynäns kunnaa, halleluja ja Jumalalle kiitos JEsuxellens uhrais, niin ei hän kuitengan senkaldaisella kiitoxella, hänen rakkaudens korkeutta käsittäisi, jolla hän on meitä rakastanut ja itzens meidän edestäm ulosandanut.

1) Gal. 1. 2) Joh. 10. 3) Phil. 2. 4) Ebr. 12. 5) 2 Cor. 8.

8.

Christuxen rakkaus on yxi ansaitzematoin rakkaus.

Se rakkaus, jolla Christus Jumalan Poika on meitä rakastanut, ja itzens meidän edestäm ulosandanut, on yxi aiwan ansaitzematoin rakkaus. Hän on meitä ensin, ja toisin paitzi kaikkia meidän ansiotam ja mahdollisuttam, rakastanut, ja en me händä. Hän on rakkaudestans meitä mailmasta walinnut, emme ole händä walinneet. Emme ole mitän hänelle andanet, jota meille piti marettaman, waan hän on rakkaudesta itzens uloksandanut 1). Ja mitä me olisimme hänelle ensin taitanet andaa? Emme ollet mitän, eikä meillä ollut mitän paitzi syndiä. Luonnosta olimme me köyhät, sokiat, alastonat, raadolliset ja wiheljäiset; mutta mitä me nyt olemme, sen me olemme Jumalan armon kautta, ja hänen Poikansa JEsuxen Christuxen rakkauden kautta. Me olimme niinkuin Adamin lapset Jumalan tykönä ansoinnet, ei armoo waan wihaa, ei rakkautta waan närkästystä, ei elämätä waan kuolemata, ei taiwasta waan helwetin tulda ja ijankaikkista kadotusta. Armosta, armosta olemme me autuixi tulleet, ei itze meistäm, Jumalan lahia se on, ei töistä, ettei yxikän kerskaisi 2). Ihmiset rakastawat meitä, että he jotain meisä löytäwät, joka rakastettawa on. Ne pyhät Engelit rakastawat meitä, koska Christus meitä rakastaa. Waan Christus rakastaa meitä, sentähden että hän on tahtonut meitä rakastaa. Rakkaus on ainoa syy hänen tahtoons. Jos emme nyt ole sitä rakkautta ansai-

1) Rom. 8. 2) Eph. 2.

ansainnet, jolla Christus on meitä rakastanut, niin se on kohtullinen, että me sywimmäs nöyryydes sitä tunnustamme, HERralle Christuxelle ainoalle kunnian annamme, yxin hänen rakkaudellens autuudemme toiwon tygöluemme, itziämme kaikken armoon, rakkauteen ja hywänteekoon mahdottomixi tunnustamme, ja niin emme töidemme ansiolle, waikka kuinga hywät ne olisit, waan ainoastans Jumalan armon rakkauden ja laupiuden päälle rakenna ja toiwoamme aseta.

9.

Christuxen rakkaus on se kaikkein täydellisin rakkaus.

Ei mikän, kaikkein paraisten ystäwäingän, rakkaus ole kokonans puhdas, täydellinen ja ilman puutosta. Ainoastans JEsuxen Christuxen rakkaus, jolla hän meitä rakasti ja itzens meidän edestäm ulosannoi, on puhdas ja täydellinen, koska ei hän ole muu kuin rakkaus ja rakkaus itze. Lutherus sanoo: "Christuxen rakkaus on yhden "palawan uunin kaltainen, täynäns täydellisen "rakkauden tulda." Ei Christuxen rakkaus siihen tydy, että se meille Ewangeliumin, Elämän sanan kautta, kaikki hänen hywätteconsa lainaa, waan hän andaa itzensäkin meille. Se on se korkein rakkauden askel. Sitä warten on HERra JEsus ehtollisens asettanut, että hän tulis meidän omaxem, ja että meillä paras tawaram häneså olis. Kuinga taitaa Christuxen rakkaus korkiammalle ylösnosta, kuin koska hän oman ruuminsa

ja

ja werensä meille andaa ja sallii itzens meildä syötää ja juotaa? Tämä rakkaus käy kaiken ihmisen järjen ja ajatusten ylitze. Se on senkaltaisella täydellisyden oskelella, jollen ei yxi Engeli eli ihminen milläm muotoo tulla taida; ajattele kuitengin, rakas sielu, sinun JEsuxes on ehtollisen syötäwäxi ja juotawaxi sinulle asettanut, että hän werensä kautta rakkauden sinun sydämees istuttais, sinä syöt ja juot hänen rakkauttans, se tulee sinun mannaxes ja wiinaxes, wahwistuxexes, wirwoittexexes ja huwituxexes O sitä kallista pantia Christuxen täydellisestä rakkaudesta, lunastuxesta, sowinnosa Jumalan kanssa, syndein andexi saamisesta, korkeimmasta yhdistyxestä Christuxen sen rakastetun kanssa.

10.

Christuxen rakkaus on se kaikkein puhtain rakkaus.

Ihmisten rakkaus, olkon suurin kuin olla taitaa, niin ei se kuitengan ole kokonans puhdas, ja kaikesta omasta hyödytyxestä, omasta rakkaudesta ja omasta kunniasta eroitettu. Sillä mikä on ihminen, että hän puhdas olis, ja että se olis hurskas, joka waimosta syndynyt on 1)? Katzo kuu ei walaise wielä, eikä tähdet ole wielä kirkkat hänen silmäins edes. Paljo wähemmin ihminen, se mato, ja ihmisen lapsi se toukka 2), joka on kauhia ja ilkiä, joka juo wäärytyä niinkuin wettä. Mutta Jumalan Pyhän Pojan rakkaus, jolla hän meitä

1) Hjob. 15. 2) Hjob. 25.

meitä rakasti ja itzens meidän edestäm ulosannoi, on puhdas, nuhdetoin, wirhetöin ja ilman omaa hyödytystä. Hän on meitä rakastanut ilman yhtäkän tarkoitusta pienimmängän hyödytyxen päälle; koska ei hänellä yhtäkän meildä kelwottomilda palweljoilda ollut odotettawana. Sillä mitä hyödytystä me, jotka syndiset ja hänen wihollisens olimme, Jumalan Pojalle, kunnian HERralle, tehdä tainnet olisim? Niin ei hän myös meidän kiitostam eikä rakkauttam tarwinnut; mutta että hän kuitengin on meitä rakastanut ja itzens meidän edestäm ulosandanut, se on tapahtunut sulasta armahtamisesta meidän suuren surkeudem ja wiheljäisydem yliże. Ah! kaikkein rakkain HERra JEsu! joska minä kuitengin sinua niin mahdaisin rakastaa, kuin sinä minua olet rakastanut! Joska kuitengin minun rakkauteni olis yrmakainen ja wilpitöin, puhdas ilman kaikkee petosta ja ulkokullaisutta, ja minä sinua rakastaisin ei ainoastans suulla, waan työllä ja totudella! Nyt HERra JEsu! sinun rakkaudes woiman kautta taidan ja tahdon minä sinua totisesti ja sydämellisesti rakastaa; anna tahdolle toimitus, HERra JEsu!

11.

Christuxen rakkaus on se kaikkein tydyttäwäisin rakkaus.

Christuxen rakkaus on se tydyttäwäisin rakkaus. Ei mikän rakkaus, jota ihmiset ihmisiä kohtaan kandawat, taida sydändä niin tydyttää, eikä rakkaus morsiamen ja yljän, eikä wanhembain

bain ja lasten, eikä kaikkein parasten sydän-ystäwäin wälillä. Se makeingin ihmisten rakkaus on jollakin karwaudella sekoitettu; wihdoin siitä myös kyllästä saadaan, siihen wäsytään ja suututaan; mutta Christuxen rakkaus taitaa ihmisen sydämen täydellisesti tydyttää. Joka tahtoo siitä wedestä juoda, sanoo JEsus, joka itze rakkaus on, kuin minä hänelle annan, ei hän janoo ijankaikkiseesti. Waan se wesi, jonga minä hänelle annan, tulee hänessä sen weden lähteexi, joka kuohuu ijankaikkiseen elämään 1). Minä tulin, sanoo hän edespäin, että minun lambaillani pitä elämä oleman ja yldäkyllä olelman 2). O kuinga kallis, HERra JEsu! kuinga kallis on sinun rakkaudes! Sinun ystäwäs juopuwat sinun huones runsaasta tawarasta ja sinä täytät heitä hekumallas, niinkuin wirralla, sillä sinun tykönäs on elämä lähde 3). Sinä huudat heille suloisella äänellä: Syökät minun rakkaani, ja juokat minun ystäwäni, ja juopukat 4). Minä juon, rakkain Rakkaus, elämän lähteestä, sinun rakkaudes lähteestä, joka on awatusta kyljestäs wuotanut; minä olen hywin tydytetty, JEsus on minun Jumalani ja kaikki kaikisa.

12.

Christuxen rakkaus on yxi eläwäxi tekewä rakkaus.

Christuxen Jumalan Poian rakkaudella, jolla hän meitä rakasti ja itzens meidän edestäm ulos-

1) Joh. 4. 2) Joh. 10. 3) Psal. 36. 4) Kork. W. 5.

ulosannoi, on yxi eläwäxi tekewä woima. Koſka me olimme synniſä hengelliſeſti kuolleet, niin on Chriſtuxen rakkaus meitä jällens eläwäxi tehnyt. Rakkauden woima on kuolemaldakin wallan poisottanut, elämän ja kuolemattomuden walkeuteen tuonut. Minä olen, ſanoo ſe rakkain Wapahtaja, ylösnouſemus ja elämä, joka uſkoo minun päälleni, ei hänen pidä kuoleman ijankaikkiſeſti 1). Sillä niinkuin me Adamiſa kaikki kuolemme, niin me myös kaikin Chriſtuxeſa, ſen rakkauden woiman kautta, jolla hän meitä on rakaſtanut, tulemme eläwäxi tehdyxi. O ſinä eläwä rakkaus, joka totiſeſti yxi elämä olet, ſinuſa eläkön minun muiſtoni, että minä aina ſinun päälles ajattelen; ſinuſa eläkön minun ymmärryxeni, että minä ſinun oikein tunnen; ſinuſa eläkön minun tahtoni, että minä ſinua rakaſtan! Ilman tätä rakkauden elämätä, on ſe luonnollinen elämä enämmin kuolemaxi kuin elämäxi kutzuttawa. Minä rakaſtan ſinua, minun JEſuxeni! wedä minua tygös, ſinä minun rakkaudeni, joka olet minun elämäni.

13.

Chriſtuxen rakkaus on ſe kaikkein terwelliſin ja hyödylliſin rakkaus.

Se rakkaus, jolla Jumalan ainokainen Poika meitä rakaſti ja itzens meidän edeſtäm ulosannoi, ſe on kaikkein terwelliſin, armoo hyödytyſtä ja hedelmää täyſi rakkaus. Meidän JEſuxem on meitä ſen kautta synniſtä, perkeleſtä, kuolemaſta

1) Joh. 11.

sta ja helwetistä lunastanut. Meidän JEsuxem on meille sen kautta Jumalan armon, syndein andexi saamisen, lasten oikeuden, wapauden, wanhurskauden, elämän ja ijankaikkisen autuuden toimittanut. O! niitä suloisia, kunniallisia, kalleita ja arwamattomia armo-tawaroita ja hywiä tekoja. Me olimme luonnostam wihan lapset, kuoleman lapset ja helwetin kekäleet, waan Christuxen rakkaus on meitä tehnyt Jumalan lapsixi, armon lapsixi, elämän lapsixi. Me olimme pimeyden pääruhtinan alla, saatanan wallasa; mutta Christuxen rakkaus on meitä siitä wapahtanut, ja autuallisseen wapauteen saattanut, ja siirtänyt hänen taiwallisen Jsäns waldakundaan, josa on täydellinen ilo ja riemullinen meno ijankaikkisesti. Me olimme kuolleet synnissä, mutta Christuxen rakkaus on meitä jällens eläwäxi tehnyt. Me olimme muinen, luonnostam ja lihan jälken pakanat, ilman Christusta; muukalaiset Jsraelin kyläkunnasta ja wieraat lupauxen testamendistä, ei meillä toiwokan ollut, olimme mailmas ilman Jumalata. Mutta Christuxen ylitzewuotawaisen rakkauden kautta olemma me, jotka muinen taambana olimme, nyt lähes päässet. Christus meidän rauhamme, on rakkaudesta sowittanut meitä Jumalan kanssa, ristin kautta, ja on wihan poisottanut itzekauttans, ja on tullut ja Ewangeliumin kautta rauhan ilmoittanut. Hänen kauttans me nyt yhdessä hengessä saamme Jsää lähestyä 1). Kuule, kuule kuitengin, rakas sielu, mitä HERra JEsus, sinun rakkaudes, sinun endisestä wiheljäisestä tilastas, wertaus-sanoilla todistaa, Hän sanoo: Sinun

1) Eph. 2.

nun syndymäs on näin ollut, sinun napas ei tullut leikatuxi, koskas synnyit, niin et sinä myös saunoitettu wedellä, ettäs olisit puhtaxi tullut, etkä suolalla tahwoittu, etkä kapaloihin käärittu. Sillä ei kengän sinua surkutellut, että hän olis sinua armahtanut, ja osottanut sinulle yhdengän näistä, waan sinä heitettin kedolle, niin ylönkatzottu oli sinun sielus, koskas synnyit. Mutta minä käwin sinun ohitzes, ja näin sinun weresäs makawan, ja sanoin sinulle, koska sinä niin sinun weresäs makaisit, sinun pitä elämän, tätä sinulle sanoin minä, koskas niin weresäs makaisit: sinun pitä elämän; ja olen sinun kaswattanut ja andanut suurexi tulla, niinkuin hedelmän maan päällä, ja olit nyt kaswanut ja isoixt ja kauniixi tullut; mutta sinä olit wielä alastoin ja kaino. Ja minä käwin ohitzes, ja katzo, sinä olit täysikaswoinen, niin minä hajotin hameni liepeen sinun ylitzes ja peitin sinun häpiäs; ja minä wannoin sinulle, ja annoin itzeni liittoon sinun kanssas, että sinun piti minun oleman. Ja pesin sinun wedellä, ja wirutin sinun weristäs, ja woitelin sinun öljyllä. Ja waatetin sinun neulotuilla waatteilla ja kauniisti sinun kengitin, ja annoin sinulle kalliit liinawaatteet, ja puetin sinun silkkiin. Ja kauniistin sinun kauniistuxella ja panin käsirengaat sinun kätees ja kädyt sinun kaulaas. Ja annoin otzalehdet sinun otzaos ja korwarengaat sinun korwiis, ja kunnian kruunun päähäs. Ja niin sinä kauniistettiin kullalla ja hopialla, ja waatetettiin kalliilla liinawaatteella, silkillä ja neulotulla työllä. Sinä söit myös sämbylä-leipää, hunajata öljyä, ja olit ylönpaljo kauniistettu, ja

sait

sait waldakunnan. Ja sinun nimes kuului kauwas pakanain seasa, sinun kauneudes tähden, joka juuri täydellinen oli, senkaltaisten kauniistuisten kautta, jotka minä olin pannut päälles, sanoo HErra, HErra 1). Katzokat, katzokat kuitengin nyt, rakkat ihmiset, mitä Christuxen rakkaus meidän kohtaamme tehnyt on. Jos emme näitä armo-hywiätöitä kiitolliseesti tunnusta, ja hänen rakkauttans kaikista meidän woimistamme ylistä, niin me totiseesti olemme mahdottomat, että se armas auringo päällem paistais ja maa meitä kannais.

14.

Christuxen rakkaus on tygö omistamises se kaikkein lohdullisin rakkaus.

Christuxen rakkaus, jolla hän meitä rakasti ja itzens meidän edestäm ulosannoi, on se kaikkein lohdullisin rakkaus. Se on yxi koeteldu wahwistus-öljy, yxi kallis woima-wesi, yxi sydämen wirwotus hengelliseså woimattomudes, koska se uskon kautta oikein omistetaan. Tygöomistamisen ja hywäxikäyttämisen päälle kaikki makaa. Yxi Christillinen Opettaja sanoo: meillä on kokonainen luku hengellisistä ja taiwallisista tawaroista tässä ainoasa sanasa: minua, minua, minua. Herr Lutherus sanoo: Sen päälle kaikki tulee, että me hywin waarinotamme sanat: minun edestäni, meidän edestäm, meidän syndein edestä kuollut "Sillä siinä makaa jotain suurta ja kallista "salattuna. Se on se kullainen taito. Se Chri-"stityin sota-warustus, jotka ei muutoin taida "per-

1) Hos. 16.

"perkelettä päältäns poistoijua. Eikä perkele en-
"nen pakene, kuin hän kuulee sen sanan: meidän.
"Ne sanat: Christus on minua rakastanut, owat
"täynäns uskon lohdutusta; ja joka sen sanan mi-
"nua, samankaldaisella uskolla, kuin Pawali, tai-
"dais käsittää, hän olis myös kilwoituxesa lakia
"wastan yhtäläinen sangari kuin Pawali oli.
"Hän sanoo edespäin: rakas ihminen, lue niitä
"sanoja, minun, minun edestäni, suurella harta-
"udella, totuta itzes siihen, että lujalla uskolla
"käsittäisit ja omistaisit sanat: minua, minua; ä-
"lä ensingän epäile, waan usko itzes myös olewan
"niiden luguja, joista kuuluu minun edestäni, ja
"ettei Christus ainoastans Petaria ja Pawalia o-
"le rakastanut, eli itziäns heidän edestäns ulosan-
"danut, waan että ne armot ja lupauxet, jotka
"makawat siinä sanasa: minua, meitä, niin hy-
"win kuin muita liikuttawat. En minä taida en-
"gä tahdo mistän muusta lukua pitää, engä tahdo
"mistän tietä kuin tästä JEsuxesta. Hän on mi-
"nulle senkaldainen tawara olewa, että kaikki
"muut minulle haisewat ja turhat owat. Hän on
"minulle senkaldainen walkeus, että koska minä
"hänen uskosa käsittänyt olen, niin en minä tiedä
"jos enää joku laki, syndi, wanhurskaus ja wää-
"ryys mailmasa on: Sillä mitä kaikki, kuin tai-
"waasa eli maan päällä on, Jumalan Poikaa,
"JEsusta Christusta minun HERraani wastaan
"olis, joka minua on rakastanut ja itzens minun
"edestäni ulosandanut?" Wielä kirjoittaa hän:
Ei se ole ihmisellinen taito uskoa, että Christus
minun edestäni syndynyt, ristinnaulittu ja kuollut
on. Historiaa siitä wielä taitaan oppia ja uskoa,

niin-

niinkuin muita tapauxia, että siitä puhua tiettään: mutta kuin siihen tulee, että sydämen pitä sanoman: minä uskon ja turwaan HERran Christuxen päälle, että hän on syndynyt, kärsinyt, kuollut ja ylösnosnut minun tähteni; se on yxi tundeminen, jota Pyhän Hengen yxin andaman pitä. Sillä ei sitä mikän ihmisen sydän taida käsittää, että hän kaikke sitä minun tähteni tehnyt olis; sillä jos minun pitä uskoman, että hän kaikke tätä meidän ihmisten edestä tehnyt on, että se minua ja sinua hyödyttää, niin minun pitä kohta tunnustaman, että kaikki on hukas, mitä minä olen ja woin toimittaa

Balduinus kirjoittaa: Se on yxi uskon sana, mitä Pawali sanoo: Christus on minua rakastanut ja itzens minun edestäni ulosandanut. Mutta niin jokaitzen pitä Christuxen ansiota tygöomistaman, kuin se olis yxin hänelle edestuotu; sillä paitzi senkaldaista tygöomistamista ei Christus meitä hyödytä. Ja se on tarpellinen, että Christus, joka muutoin koko mailmalle yhteinen on, meille erityisesti uskon kautta omaxi tulis. Hän on myös kaikkia yhteisesti niin rakastanut, kuin hän itzekutakin rakasti, seurawaisesti itzekutakin niin, kuin jos hän itzekutakin olis yxin rakastanut. Chrysostomus sanoo: Uhri on kyllä koko ihmisen luonnon edestä, ja oli ulottuwainen kaikkia autuaxi tekemään; mutta ainoastans niille, jotka uskonet owat, tämä hywä teko hyödyllisexi tulee. Yxi Jumalinen Opettaja sanoo: Ne uskowaiset toiuttawat itzens siihen, Pyhän Raamatun johdatuxen jälken, ettei he ainoastans sano: "Christus on minun lunastanut ja itzens minun edestä-

"ni

"ni ulosandanut, mutta myös Christus on minua "rakastanut 1) ja itzens minun edestäni ulosanda-"nut, että me alati sitä ylitzewuotawaista suurta "rakkautta mieleem johdattaisim." Christus on itzens kaikkein edestä ulosandanut, ja kaikkia rakastanut; mutta koska Pawali ylitzeajatteli, mistä Christus on meitä wapahtanut, ja mitä hän meille on lahjoittanut, tuli hän siitä rakkaudesta niin sytytetyxi, että hän sitä, kuin yhteinen on, omexens teki; niinkuin myös Prophetat sanowat: Jumala minun Jumalani. Hän osottaa yxinä, että itzekungin pitä Christusta niin paljo kiittämän, kuin jos hän uskois, että hän yxin hänen tähtens kuollut olis. Ne jotka tätä hywää työtä owat hywärens käyttänet, owat ne kuin uskowat. Theophylactus.

Ah minun kaikkein rakkain HERrani JEsu! wuodata juuri sywälle minun sydämeeni sinun rakkaudes liekki, kirjoita ne woiman-sanat: minä olen sinua rakastanut ja itzeni sinun edestäs ulosandanut, minun sydämeeni, ja lukitze ne sinun Henges kautta, että minä kaikesa ristisä ja kiusauxisa, elämäsä ja kuolemasa, niistä woimallisesti itziäni lohduttaa, ja minun särjettyä, arkaa ja epäilewäistä sydändäni sen kautta wahwistaa ja wirwottaa mahdaisin.

15.

Christuxen rakkaus on yxi yhteinen rakkaus.

Jos sinä, rakas sielu! sanot eli sydämesäs ajattelet:

1) Gal. 2. Eph. 5.

telet: se Jumalalda rakastettu Pyhä Apostoli Pawali taitaa kyllä sanoa, että Christus on händä rakastanut ja itzens hänen edestäns ulosandanut; niinkuin hän myös todistaa, että hänelle erinomainen laupius on tapahtunut 1), ja HERran armo runsas ollut uskon ja rakkauden kanssa, joka JEsuxesa Christuxesa on: mutta kuinga minä köyhä syndinen ihminen tohdin sanoa, että Christus minua, minua on rakastanut ja itzens minun edestäni ulosandanut? Niin kuule, rakas sielu! ja ota wohwasti waari, mitä Apostoli edespäin sanoo: Sentähden, sanoo hän, on minulle laupius tapahtunut, että JEsus Christus minusa ensin osottais kaiken pitkämielisyden, niille esikuwaxi, jotka hänen päällensä pitä uskoman ijankaikkiseen elämään. Christuxen rakkaus on yhteinen, kaikille ihmisille, yhdengän ainoan ulosottamata. Niin on Jumala mailmaa rakastanut, sanoo se rakkain Wapahtaja itze, että hän ulosannoi ainoan Poikans, että jokainen kuin uskoo hänen päällens, ei pidä hukkuman, mutta ijankaikkisen elämän saaman 2). Christus on kaikkein edestä ulosannettu 3). Christus on se Jumalan karitza, joka poisottaa mailman synnin 4). Hän on sowindo meidän syndeimme edestä, ei ainoastans meidän, waan myös kaiken mailman edestä 5). Jumala oli Christuxesa, ja sowitti mailman itze kanssans, ja ei lukenut heille heidän syndejänsä; sillä hän on sen joka ei mitän synnistä tiennyt, meidän edestäm synnixi tehnyt, että me häneså tulisimme sixi wanhurskaudexi, kuin Ju-

1) 1 Tim. 1. 2) Joh. 3. 3) Rom. 8. 4) Joh. 1. 5) 1 Joh. 2.

Jumalan edeſä kelpaa. Jos yxi on kuollut, niin he kaikki owat kuolleet 1). Niin taidat ſinäkin, rakas ſielu, uſkon turwalla ſanoa: Chriſtus Jumalan Poika on minua rakaſtanut, ja itzens minun edeſtäni ulosandanut. Hän on minun syndeini tähden ulosannettu, ja minun wanhurſkauteni tähden ylösherätetty 2).

16.

Chriſtuxen rakkaus on yxi kaikkiwaldias ja ylitzewoittamatoin rakkaus.

Niinkuin Chriſtus Jumalan Poika on kaikkiwaldias ja ylitzewoittamatoin, niin on myös hänen rakkautens ylitzewoittamatoin. Hän on rakkautens kaikkiwaldiaiſuden kautta kaikki wihollisens kuoleman, perkelen ja helwetin ylitzewoittanut, ja woitto-kunnian heiſtä tehnyt. Tämä Chriſtuxen rakkauden ylitzewoittamattomus tekee myös hänen uſkowaiſens woittolliſixi ja woittamattomixi. Apoſtoli ſanoo: Hänen kauttanſa, joka on meitä rakaſtanut, me ylitzewoitamme kaiken wainon, ahdiſtuxen, wainon, näljän, alaſtomuden, hädän ja meikan 3). Jumalan pyhät ja rakkaat owat ſaatanan, joka yötä ja päiwää heidän päällens Jumalan edeſä kandaa, woittanet Karitzan weren kautta, joka ſulaſta rakkaudeſta heidän edeſtäns wuodatettu on, ja hänen todiſtuxens ſanan kautta, ja ei he heidän hengeänſä kuolemaan aſti rakaſtaneet 4). JEſuxen Chriſtuxen rakkauden ylitzewoittamattoman woiman kautta,

1) 2 Cor. 5. 2) Rom. 4. 3) Rom. 8. 4) Ilm. k. 12.

jolla hän meitä rakastanut ja itzens meidän edestäm ulosandanut on, ylitzewoittamme me kaikki meidän wihollisemme, maailman ja maailman päämiehen, synnin, kuoleman ja helwetin; me taidamme nyt turwallisesti sanoa: Jos Jumala on meidän edestämme, kuka woi meitä wastan olla? Joka ei omaa Poikaans armahdanut, waan andoi hänen kaikkein meidän edestämme, eikösti hän myös lahjoita meille kaikkia hänen kansans? Kuka tahto Jumalan walittuin päälle kandaa? Jumala on joka tekee wanhurskaxi. Kuka on joka tahtoo kadottaa? Christus on rakkaudesta meidän edestäm kuollut. Ja, hän on myös ylösherätetty, on myös Jumalan oikialla kädellä ja rukoilee meidän edestäm. Kuka pitä meitä Christuxen rakkaudesta eroittaman? Minä olen wahwa siitä, ettei kuolema, eikä elämä, eikä Engelit, eikä Esiwallat, eikä wäkewydet, eikä nykyiset, eikä tulewaiset, eikä korkeus, eikä sawyys, eli joku muu luondokappale taida meitä Jumalan rakkaudesta eroittaa, joka on JEsuxesa Christuxesa meidän HERRasamme 1). Ah rakkain JEsu! lukitze nämät sanat sinun rakkaudes kautta minun sydämeeni, ja anna minun sen päälle iloisesti elää, kärsiä ja kuolla. Amen, Amen.

17.

Christuxen rakkaus on yxi alati huwittelewa rakkaus.

Kuinga ihana ja suloinen on HERRa JEsus ja hänen rakkaudens! Sielun ystäwä JEsus

1) Rom. 8.

ſus ja hänen rakkaudens! Se on yxi alinomainen hywä elämä, hänen rakkaudens aina huwittelee, hänen rakkaudeſtans ei koſkan taita rawituxi tulla. Kaikkiin maallisiin ſuututaan, ehkä kuinga ihanat ja ſuloiſet ne oliſit: mutta Chriſtuxen rakkaus pyſyy alati wiherjäiſenä, tuorena, ihanana, ilahuttawaiſna, otolliſna, wirwottawaiſna; Chriſtuxen rakkaus on yhden puun kaltainen, joka tulee joka edemmä ſitä rakaammaxi: ilo ja huwitus, jonga yxi Chriſtuxen rakkauden juurtunut ja peruſtettu ſielu tundee, on muttumatoin ja alati pyſywäinen. Chriſtuxen rakkaus waikuttaa rakaſtajan ſydämeſä alinomaiſen ilon; laitta niin että hän aina on hywällä mielellä, heikkoudes, hädiſä, wainoiſa, pilkaſa, ahdiſtuxiſa Chriſtuxen tähden, joka on händä rakaſtanut ja itzens hänen edeſtäns ulosandanut. Jonathania, ſydän-yſtäwäänſä yliſtää Dawid, että hänellä ſuuri ilo ja huwitus häneſtä ollut oli, ja että hänen rakkautens oli hänelle ſuurembi ollut, kuin waimoin rakkaus 1). Mutta tuhannen kertaa enämmin Chriſtuxen rakkauden woimaſta ſanoa taittaan, että ſe yhdelle rakaſtawaiſelle ſielulle erinomaiſembi on kuin kaikki rakkaus mailmaſa. Ah HERra JEſu! anna minun ſydämeſäni tätä ſinun erinomaiſta rakkauttas aina tuta, ja minun ſieluni itziäns ſitä alati rawita, wirwottaa ja huwitella.

18.

Chriſtuxen rakkaus on yxi taiwas maan päällä.

Chriſtuxen rakkaus, jolla hän meitä on rakaſta-

1) 2 Sam. 1.

nut ja itzens meidän edestäm ulosandanut, on totisesti yxi taiwas maan päällä, koska sen woima P. Hengen kautta ja uskon kautta sydämesä tutaan. Se on yxi makia ja suloinen sielun paradisi. Se taiwallinen paradisi on yxi haluen rawitzeminen, iloen täydellisyys, autuas rauha; tätä kaikkee Christuxen rakkaus on rakastawaiselle sielulle: hänen haluns ja himons uloskäywät yxin Christuxen rakkauden nauttimisen perään, hänen wißeydens ijankaikkisesta autuudesta perustaa itzens yxin Christuxen rakkauden päälle. Rakastawainen sielu käyttää Christuxen rakkaudes ilonsa autuallisuden niin hywäxens, wajottaa itzens niin senkaltaisen rakkauden Jumalallisen makeuden mereen, että hän poispanee kaiken pelwon, ja ei ensingän epäile, että hän wihdoin tulewaisesa elämäsä täydellisyttä on täydelliseesti nautitzewa. O rakkaus, rakkaus, sinä ihana paradisi, kuinga wähän sinua tutaan, kuinga wähän maistetan! kuinga halwaxi luetaan! O Christuxen rakkaus! joka olet minun taiwaani maan päällä, minä rakastan sinua täsä elämäsä, sen päälle, että minä sinua sitten ijankaikkisudes nautita mahdaisin.

19.

Christuxen rakkaus on se kaikkein suloisin ja makein rakkaus.

Mikä on hunajata makiambi 1)? sanoit muinen Philisterein nuorukaiset Simsonille. Me kysymme: mikä on makiambi Christuxen rakkauta,

1) Duom. 14.

ta, jolla hän on meitä rakastanut ja itzens meidän edestäm ulosandanut? Se on makiambi hunajata. Sokeri on makia, mutta Christuxen rakkaus on wielä makiambi. Maito on makia, mutta Christuxen rakkaus on wielä makiambi. Wiina on makia, mutta Christuxen rakkaus on wielä makiambi. Christuxen rakkaus käsittää sisälläns kaikki makeudet ja suloisudet. Se manna, jolla HERra Israelin kansaa korwesa rawitzi, maisti niinkuin sämbylä hunajan kanßa 1) Christuxen rakkauden manna, se leipä joka taiwaasta tullut on, jolla hän rakastuitans rawitzee, on uskowaiselle sielulle suloisembi, makiambi ja paremman makuinen, kuin se muinainen manna. Se on yxi makia elämän manna, joka uskon elämän woiman kautta siitä syö, hän elää ijankaikkisesti. Makia, makia on tämä elämän manna.

20.

Christuxen rakkaus on se kaikkein korkein ja suurin rakkaus.

Ei ole kellän sitä suurembata rakkautta, sanoo se joka itze rakkaus on, meidän rakkain Wapahtajamme, kuin että joku panis hengensä ystäwäins edestä 2). Mutta nyt on Jumalan Poika rakkaudesta hengensä pannut meidän edestäm, koska emme wielä olleet hänen ystäwäns, waan hänen wihollisens ja syndiset. Sen kautta ylistää Jumala rakkauttansa meidän kohtaamme, sanoo Apostoli, että Christus on meidän edestäm kuollut, koska

1) 2 Mos. 16. 2) Joh. 15.

koska me wielä syndiset olimma 1). O kuinga suuri on Jumalan Pojan laupius ja rakkaus, jolla hän on meitä rakastanut ja itzens meidän edestäm ulosandanut? Kuka taitaa käsittää hänen rakkauden suuret ihmet? Kuka taitaa mitata niiden suuren woiman? Kuka taitaa ne lukea? Hänen rakkauttans ei taita wähendää eikä lisätä. Ihmisen rakkaus käy ainoastans hänen lähimmäisens ylitze, mutta Christuxen rakkaus käy kaiken mailman ylitze. Waikka me kuinga paljo Christuxen rakkaudesta sanoisimme, niin emme sitä kuitengan taida käsittää; waikka me sitä korkeimmasti kehuisimme, mitä se on? Se on kuitengin paljo korkiambi. Hänen rakkauden on sanomattomasti suuri, sen leweys, pituus, sywyys ja korkeus on ihmellinen. Te rakastajat kuttakat ja ylistäkät teidän JEsuxenne rakkautta niin korkiasti kuin te woitte, se on wielä korkeembi. Ylistäkät sitä kaikesta woimasta, lakkamata, kuitengin ette sitä käsitä. Lyhykäisesti, Christuxen rakkaus on kaikki kaikisa. Christuxen rakkaus on niin suuri kuin hän itze on. Otettakon yhteen kaikki wanhembain rakkaus lapsia kohtaan, kaikki uskollisen awiowäen ja kihlatuiden, kaikki parasten sydän-ystäwäin rakkaus toisians kohtaan 2); sulatiakon se, niin sanoaxeni, yhteen melttoon (niinkuin metallia kelloin walamises); otettakon kaikki nämät hywin hajulliset rakkauden resteet yhteen, hywää woidetta sitä tehtää, niin ei se kuitengan mitän ole tätä ylitzewuotawaista JEsuxen Christuxen rakkautta wastaan, jolla hän on meitä rakastanut ja itzens meidän edestäm ulosandanut.

1) Rom. 5. 2) Doct. Geyer.

danut. O joka kuitengin sitä alati kaikella ahkerudella ajatelis!

21.

Christuxen rakkaus on yxi yhdistyxen rakkaus.

Christuxen rakkaus, jolla hän meitä on rakastanut ja itzens meidän edestäm ulosandanut, on yxi yhdistyxen rakkaus. Koska se rakkain Wapahtaja tahdoi mennä hänen taskaseen kärsimiseens, rukoili hän taiwallista Isäns, että se rakkaus, jolla Isä händä rakasti, Opetuslapsissa olis ja hän heissä, että he kaikki yhtä olisit, ja Isä Pojasa, ja hänen uskowaiset Opetuslapsens heissä 1). Hän sanoo edespäin: Joka minua rakastaa, se pitää minun sanani, ja minun Isäni rakastaa händä, ja me tulemme hänen tygöns ja asumme hänen tykönäns 2). Rakkaus asuu siinä rakastetusa ajatuksens ja himoins kanssa; sentähden usein ajatellaan sen päälle, jota rakastetaan, ja ikäwöidän sen perään. Ne wanhat owat sanonet, että yxi rakastaja omasa ruumiisans on kuollut, mutta elää sen rakastetun ruumisa. Rakkaus elää sen rakastetun tahdosa, jonga se niin muuttaa ja uudesta waloa 3), että molembain tahdosta tulee yxi rakkaus. Christuxen rakkaus oli Apostolin Pawalin niin kokonans käändänyt, että hän kirjoitti Galatereille: En sillen minä elä, waan Christus elää minusa 4). Rakkaus teki hänen Jumalan luonnosta osalliseri 5). Senkaltainen uskowaisten seluin yhdistys Christuxen kanssa, on yxi

sywä

1) Joh. 17. 2) Joh. 14. 3) Doct. Müller. 4) Gal. 2. 5) 2 Pet. 1.

sywä salaisus. Apostoli kutzu sen juurtumisexi, että te rakkauden kautta olisitte juurtuneet 1) Niinkuin koska kahden puun juuret yhteen kaswawat, niin yxi kääri itzens kauniisti toisen ymbäri ja ymbäri piirittää toisen; niin se myös Hengeä tapahtuu. Christus andaa minun sydämelleni rakkauden maistettawaxi, silloin se minun rakkaudesani juurtuu, silloin minä kannan taiwan ja paradisin itzesäni, minä tulen uskon kautta sytytetyxi sydämelliseen rakkauteen händä kohtaan, silloin juurtuu minun rakkauteni hänen rakkauteens, yxi sydän suloisesti toiseen kiedotaan. Se rakkain Wapahtaja wertaa tämän yhdistyxen ruan ja juoman yhdistyxeen ruumin kanßa: Joka syö minun lihani ja juo minun wereni, hän on minusa ja minä hänesä 2). Se on se kaikkein likisin yhdistys Niinkuin ruoka ja juoma ruumiseen otettuna lihaxi ja werexi muutetaan, joka luonnosa sisälliin on; niin sisälliesti myös Christus sielun kanßa yhdistyy. Ah rakkain HERra JEsu! asu uskon kautta minusa, ja anna minun rakkauden kautta lujasti juurtunexi ja perustetuxi tulla, että minä olisin yxi hengi sinun kanßas. Sinä minusa ja minä sinusa; älä anna mingän minua eroittaa sinun rakkaudestas, jolla sinä minua rakastit ja itzes minun edestäni ulosannoit!

22.

Christuxen rakkaus on yxi ristiinnaulittu rakkaus.

Se rakkaus, jolla Christus JEsus on meitä rakasta-

1) Eph. 3. 2) Joh. 6

kastanut ja itzens meidän edestäm ulosandanut, on yxi ristinnaulittu rakkaus Apostoli kirjoittaa toisessa paikasa: Hän on meitä rakastanut ja itzens meidän edestäm ulosandanut lahjaxi, uhrixi ja makiaxi hajuxi 1). Hän on meidän syndimme uhrannut ruumisans puun päällä, jotten hän annoi itzens ripustaa, ja tult kirouxexi, että hän olis meitä wapahtanut Lain kirouxesta. Se pyhä ja Jumalan rakkauden schoulusa hywin opetettu Martyri Ignatius, on alati kertoinut nämät rakkauden-sanat: Minun rakkauteni on ristinnaulittu. Yxi Christillinen Opettaja sanoo: Ennen kuin Christus meidän autuaxi tekiämme tästä mailmasta erkani, niin tahdoi hän meille yhden Jumalan rakkauden läxyn eteenkirjoitta; sentähden hän saarnastuolixi wiljeli ristinpuun, paperixi hänen oman ruumins, bläkixi werensä, pännäxi ristin-naulat, ja kirjoitti ainoastans nämät kaxi sanaa: Ristinnaulittu rakkaus. O kuinga kallis ja suloinen, kunniallinen, makia, ilahuttawainen ja sydändä lohduttawainen on meidän JEsuxemme ristinnaulitun rakkauden muistaminen! Se pyhä Apostoli Pawali ei tahtonut muuta tietää kuin Christuxen sen ristinnaulitun 2), ei hän tahtonut muusta kerskata kuin ainoastans hänen rististäns, jonga kautta mailma oli hänelle ristinnaulittu ja hän mailmalle 3). Yhtäläisestä mielestä, pyhän Pawalin ja kaikkein JEsusta rakastawaisten sydänden kanssa, on se Jumalinen, rakkauden woimaa hywin maistanut Opettaja 4), joka sanoo: "Yhden ihmisen on kaikkein autuallisin tila, katuwaisella ja uskowaisella sydämellä maata sen ristinnau-

1) Eph. 5: 2) 1 Cor. 2. 3) Gal. 6. 4) Scriver.

"naulitun HERran JEsuxen jalkain juuresa. Sen "korkembaa ja antuallisembaa ei taita täsä elämä- "sä toiwottaa: Minä todistan koko mailman ede- "sä, etten minä tätä kunniata tahdoisi waihettaa "kaikkia mailman kruunuja ja waldikkoita wa- "stan. Sillä tämä myötäns tuo syndein andexi "saamisen, pelastuxen helwetistä ja saatanan walla- "sta, Jumalan armon ja lasten oikeuden, JEsu- "xen Christuxen weren priiskotuxen ja wanhurska- "uden, Pyhän Hengen lohdutuxen ja osallisuden: "aluun ijankaikkisesta elämästä." Ja, Christuxen rakkaus ja se kunnia, jonga hän meille on toimittanut sen kautta, läpitze käy, läpitzemakeutta ja wirwotta sielun ja ruumin, se on puhdas, taiwallinen ja jumalallinen. Se ylitzewoittaa ja poisaja kaiken tämän surullisen elämän wiheljäisyden, se makeuttaa katkeruden, ja andaa ylitzewuotawaisen lohdutuxen. Ah kaikkein kallein Wapahtaja! minun ristinnaulittu Rakkauteni! anna minun alati sinun jalkais juuresa maata sen rakkaudes tutkimisesa, jolla sinä minua olet rakastanut, ja iloisella suulla ja sydämellä sinua siitä ylistää.

23.

Christuxen rakkaus on yxi werta wuotawainen rakkaus.

Se rakkaus, jolla Jumalan Poika on meitä rakastanut ja itzens meidän edestäm ulosandanut, on yxi werta wuotawa rakkaus. Se on paljo werta maxanut. Mene, rakas sielu, hartaudes kanssa Gethsemaneen, ja katzo kuinga tämä rak-

rakkaus werta hikoilee. Mene Pilatuxen Raadihuoneseen ja katzo, kuinga ruoskitzemisesa ja kruunauxesa weren-wirrat hänen pyhästä päästäns, koko ruumista ja kaikkia jäseniä myöden, alaswuotawat. Mene edespäin sinun rakkaimman Wapahtajas kanßa Golgathan mäelle, ja katzo kuinga hänen werta tiukuwa rakkauden kaikesta wiidestä haawasta, uloswuotaa. Hän mahdetaan hywin yhdexi oikiaxi weri yljäxi kutzuttaa. Rakkaus on meitä werensä wuodatuxen kautta wapahtanut. Rakkaus on meitä hänen werellans kalliisti lunastanut. Hän on meitä werellans synneistämme pesnyt ja puhdistanut. Se on werensä kautta meitä Jumalan kanßa sowittanut, Jumalan armon ja syndein andexi saamisen toimittanut. Se on meille toimittanut wapauden että Pyhään sisälle mennä. O sinä pyhä rakkaus! Sinä kallis rakkaus! Sinä werta maxawa rakkaus! Ah että minä kiitolliseste rakkaudesta wereni wuodattaisin sinun rakkaudes edestä!

24.

Christuxen rakkaus on yxi kuolewa rakkaus.

Jumalan Pojan rakkaus, jolla hän on meitä ihmisiä rakastanut ja itzens wapaehtoisesti meidän edestäm ulosandanut, on yxi kuolewa rakkaus. Hän huutaa korkiasti ristin puulda alas: Te ihmisten lapset, minä kuolen, minä kuolen rakkaudesta teidän tähtenne Kuoletko sinä, JEsu! minun syndämeni tawara? Kuka siis sinun henges ottaa?

ottaa? Mitä minä kauwan kysyn? Rakkaus, rakkaus ottaa sinulda sydämen ja elämän. Minä panen minun hengeni, sanot sinä itze, rakkaudesta, itzestäni. Rakkaudesta sinä kuollet, minun hywäxeni, minulle autuudexi, minulle lohdutuxexi, sen päälle, että sinä minua kanßas autuuteen mahdaisit wetää. Ah! pitäkö siis Jumalan kuoleman minun edestäni? Mikä kuitengin minä olen, minun HERrani ja Jumalani? Minä köyhä maan mato? Ah se on kuitengin ylönpaljo, että sinä, minun HERrani JEsu! minun HERrani ja Luojani! kuolet minun, sinun waiwaisen luondokappales edestä! Ah! jotka minulla olis tuhannen hengee, ja ne taidaisin panna, sinun rakkaudes tähden, jolla sinä minua olet rakastanut! Mutta ylön pieni, ylön halpa olis tämä rakkaus sinun rakkauttas wastan, jolla sinä, minun JEsuxeni! minua olet rakastanut. Nyt sinä kuolet rakkaudesta, minä kuolen myös sinun kanßas. Eikä kuolema, eikä elämä taida meidän rakkauttam eroittaa.

25.

Christuxen rakkaus on se kaikkein kallein rakkaus.

Christuxen rakkaus, sen kaikkein pyhimmän Jumalan Pojan rakkaus, jolla hän meitä (ja erinomaisesti minuakin) on rakastanut ja itzens meidän edestäm ulosandanut, on se kaikkein kallein rakkaus. Sillä tämä rakkaus maxaa werta ja hengen, jotka ne kalliimmat asiat owat. Ja ei se maxa paljan ihmisen werta, waan Jumalan

Pojan

Pojan weren 1). Ei yhden Engelin taikka ihmiſen hengee, waan Chriſtuxen, kunnian HERran ja Elämän Päähuhtinan hengen. Te oletta, ſanoo Apoſtoli, lunaſtetut, ei katowaiſella hopialla eli kullalla; waan kallilla Chriſtuxen werellä, niinkuin wiattoman ja puhtan karitzan 2). Hän on meitä rakaſtanut ja werellänſä ſynneiſtämme pesnyt 3). Koſka yxi Chriſtillinen Opettaja 4) Sanankuulioillens tahtoo ſelittää nämät P. Pawalin ſanat: Chriſtus on minua rakaſtanut ja itzens minun edeſtäni uloſandanut, niin uloſpuhkee hän näihin ſanoihin: "Se tapahtuu minulle niinkuin "lapſille, joille kerta annetaiſin koko kammio täy"nänä kauneita kappaleita, eitei he tiedäiſi, mi"hingä he enſin rupeiſit. Niin en minäkän oi"kein tiedä, kumbaa näiſtä kahdeſta werrattomaſta "hywäſtä työſtä meidän enſimäiſexi eli wiimeiſexi "pitä eteenottaman, rakaſtamiſtansko eli itzens uloſ"andamiſta. Ja niinkuin Kuningas Dawid ſanoo: "Kuinga kaalliit owat minun edeſäni, Jumala, ſi"nun ajatuxes? Kuinga ſuuri on heidän lukunſa? "Jos minä heitä lukiſin, niin ne oliſit uſiammat "kuin ſanda 5). Niin minulle myös käy näiden "kalliſten ſanain ſelityxes. Mitä pitää minun, "mitä tahdotte te, rakkat ſanankuuliat, enſimäiſexi "tutkiſtella? Rakaſtajango korkeutta ja arwoo: "Minä elän Jumalan Pojan uſkoſa, joka minua "on rakaſtanut? 6). Eli ſen rakaſtetun mahdotto"muutta ja ikeytä? Joka on minua rakaſtanut, "minua puuſkujata, pilkajata, wainojata, minua "keſken ſyndynyttä 7), huonoo matoo. Eli tah"dom-

1) 1 Joh. 1. 2) 1 Pet. 1. 3) Ilm. k. 1. 4) Hülſemann. 5) Pſal. 139. 6) Gal. 2. 7) 1 Tim. 1. 1 Cor. 15.

"dommako me ensimäisexi tutkia tämän rakkauden "korkeutta, sywyttä, leweyttä ja pituutta, jota ei "ne kaikkein pyhimmätkän ole tainnet käsittää? "Eli tahdommako me tutkia, mitä se tahtoo saa"noa, kuinga, mihingä, mingätähden Jumalan "Poika on itzens, ulosandanut. Jokainen sana "ansaitzis erinomaisen saarnan, kyllä kunsaan, "kyllä korkian, kyllä wäkewän; me olemme kyllä "wakutetut, että Jumalan Poika on hengens mei"dän edestäm pannut, ja itzens kuolemaan anda"nut. Mitä me kysymme kuoleman perään, koska "Jumalan karitza, elämän ähde, Jumalan Poi"ka meitä rakastaa? Mitä kuolema tartaa meisse "tehdä, koska elämän Päähuhtinas meissä ja mei"dän tykönäm on? Jos Jumala on meidän ede"stäm, kuka woi meitä wastaan olla? 1)" Merkilliset ja kaunit owat myös ne sanat, kuin yxi toinen kiitettäwä meidän Seurakundamme Opettaja 2) pitää: Nämät Apostolin sanat: Christus on meitä rakastanut, owat täynäns Hengee ja taiwallisia tawaroita, että yxi kokonainen kirja tästä täyttää taittaisin. Lyhykäisesti, Christus on korkiasti ylistetyn Jumalan Poika, joka ei ole häwennyt sulasta rakkaudesta meidän lihaamme päällens ottaa ja meidän weljexem tulla; Christus, kaikkein Kuningasten Kuningas, kaikkein Herrain HERra, Christus on meitä rakastanut. Juuri sitä kuin meildä etzitään, on hän ensin itze tehnyt. Hän on rakastanut ilman yhtäkän katzandoo oman hyödytyxen päälle, ilman kehoitusta meidän mahdollisudestam eli hywistä omaisuxistam; ja waikka hän wielä edellä näki, kuinga monen wastahakoisen wie-

1) Rom. 8. 2) Doct. Geyer.

wieraan piti händä wastaan kiittämättömän oleman. Hän on rakastanut palawasti, täydellisesti, päällepitäwäisesti, autuallisesti; Hän on rakastanut meitä, koska me wielä syndiset ja hänen wihollisens olimme. Meitä jotka enimmästä osasta sitä nauramme, Jumalan neuwon ylönkatzomme, ja P Hengee wastaan seisomme. Hän on meitä sillä muotoo rakastanut, että hän on itzens meidän edestäm ulosandanut lahjaxi, uhrixi ja Jumalalle makiaxi hajuxi. Se oli suuri asia, että hän wähän edellä kuolemansa, omilla käsillänsä pesi Opetuslasten jalat. Mutta paljo korkeemmalle rakkauden tasa nousee, niin että itze kuolema, ja tosin yxi kirottu kipiä ristin kuolema, rakkaudesta meitä kohtaan, on sen päälle seurannut. Ettei synnin haju syndisten sydänä olis herättänyt määrätöindä helwetin haisua ja piinoa, ulosandaa itzens tämä suuri HERra itze lahjaxi, uhrixi ja Jumalalle makiaxi hajuxi. Autuas se joka oikein sa uskosa Pawalin kanssa taitaa sanoa: Christus on minua rakastanut ja itzens minun edestäni ulosandanut O sitä kalliista ja arwamatoinda rakkautta. Ah HERra JEsu! anna minun aina ajatella, kuinga kalliisti sinä minua rakkaudesta omaisudexes ostanut olet, että minä mahdaisin oikein arwata sinun rakkaudes suurutta!

26.

Christuxen rakkaus on yxi woimalliseksi läpitze tungewa rakkaus.

JEsuxen Christuxen sen ainokaisen rakkaimman Jumalan Pojan rakkaus, jolla hän meitä rakasti

sti ja itzens meidän edestäm ulosannoi, on yxi läpitze tungewa Jumalallinen woima, se on ylitze kaiken määrän woimallinen, wäkewä, suuresta painosta ja waikutuxesta; Christuxen rakkaus liikuttaa, taiwuttaa, kehoittaa, ajaa ja waatii sydändä wäkewästi rakkauteen Jumalata Jsää ja hänen rakasta Poikaans JEsusta Christusta kohtaan, JEsuxen Christuxen taiwallisesti makian rakkauden woima waikuttaa sitälikin wihan kaikkia syndejä wastan, jotka Christuxen meidän rakkaudem ristinnaulinneet owat. Christuxen rakkaus waatii ihmisen pitämän pyhää elämäkertaa ja jumalista waelluста. Se waikutta yhden totisen ja työtä tekewäisen rakkauden lähimmäistäns kohtaan. Se herättää pyhän kiiwauden Christuxen kunniata edesauttamaan ja niitä ylösrakendamaan, jotka hänestä syndyneet owat. Christuxen rakkaus waatii sydändä laupiutta ja kaikkia rakkauden töitä harjoittamaan. JEsuxen rakkauden woima waikuttaa pyhän nöyryden, hiljaisuden, siweyden, sopiwaisuden, kärsiwällisyden ja itzens poiskieldämisen. Se waikuttaa rakkauden kaikkia ihmisiä kohtaan, meidän wihollisiamme ja wainoittammekin kohtaan, JEsuxen Christuxen woimallinen rakkaus tekee sydämen wainon ja kiusauxen ajalla urholliseхi, turwalliseхi, rohkiaxi ja wäkewäxi; se tekee, että ihminen, sitte kuin hän on maistanut Christuxen rakkauden woiman, mailman ja kaiken kunnian halwaxi lukee: Christuxen makia rakkaus kehoittaa ja hukuttelee sydämen pyhään ylistyxeen ja kiitoxeen, että se sadain tuhansin kunniaa ja hallelujah yötä ja päiwää ylöslähettä. Christuxen rakkaus waatii myös ihmisen, että hän kaiken tekons Jumalan kun-

kunniaxi ja lähimmäiſen hyödytyxexi ſowittaa. Se pyhä Apoſtoli Pawali ſanoo: Chriſtuxen rakkaus waatii meitä niin, että me, nimittäin hänen eſimerkkinſä jälkeen, ſowitamme meidän Ewangeliumiliſen wirkam Jumalan kunniaxi ja ihmiſten autuudexi. Chriſtuxen rakkauden woima tekee ſydämen mieluiſexi ja rohkiaxi kuolemaan, ja waikuttaa ſiinä ikäwän halun oleman Chriſtuxen kanſſa; ſe huutaa: lähtekäm täältä, joſka meillä oliſi ſiiwet! lendäkäm ylös taiwaſeen, joſa Chriſtus meidän rakkaudem on.

27.

Chriſtuxen rakkaus on yxi autuaxi tekewäinen rakkaus.

Chriſtuxen rakkaus, jolla hän meitä rakaſti ja itzens meidän edeſtäm ulosannoi, yliſtetään hywäſtä ſyyſtä kaikkein autuaalliſimmaxi rakkaudexi; ſillä ſe tekee kadotetuiſta autuat ihmiſet, ſillä on ſiis itzeſäns yxi autuaxi tekewä woima. Mitä auttais ſe kuitengin meitä köyhiä ihmiſiä, waikka Engelit eli ihmiſet meitä rakaſtaiſit, ja JEſus meitä ei oliſi rakaſtanut? Rakkaus ilman ſenkaltaiſta rakkautta, ei ole mixikän luettawa. Mitä ſe auttais ihmiſtä, waikka hänellä koko mailma olis, ja kärſis wahingon ſieluns puoleſta? Ihmiſen totinen autuus ſeiſoo yxin Jumalan ja Chriſtuxen rakkaudes. Ellei Chriſtus oliſi meitä rakaſtanut ja itziäns ulosandanut ſowinnoxi meidän ſyndeimme edeſtä; niin olis meidän, niinkuin kadotettuin wiheljäiſimbäin ihmiſten, Lain kirouxen,

Jumalan ulosseisomattoman wihan, saatanan wallan ja tyranneuden ja ijankaikkisen kuoleman wallan alla pitänyt ryssymän, kuoleman ja hukkuman. Mutta se autuallisin Christuxen rakkaus on meitä tehnyt autuixi Jumalan lapsiri, ja ijankaikkisen elämän perillisexi. O sitä kaikkein autuinda minun JEsuxeni rakkautta! Joska minä kuitengin sinun woimas sydämesäni ja hengesäni tundisin!

29.

Christuxen rakkaus on se kaikkein kärsiwällisin rakkaus.

Rakkaus kärsii kaikki 1), sanoo se korkia Christuxen Apostoli. Sitä mahdetaan kyllä sanoa Christuxen Jumalan Pojan rakkaudesta, jolla hän meitä rakasti ja itzens meidän edestäm ulosannoi; mitä ei ole se rakkain Wapahtaja, rakkaudesta meitä ihmisiä kohtaan, lihans päiwinä ulosseisonut? Mingä köyhyden ja ylönkatzen, mingä häpiän, pilkan, syljeskelemisen ja häwäistyxen, mingä ahdistuxen ja murhen, mingä kiwun, piinan, waiwan ja kärsimisen on hän pyhäsä sielusans ja ruumisans ulosseisonut? Mingä kindiän wastahakoisuden synneisildä itze wastaans 2)? Koska hän yhden kerran Judalaisille saarnais Paimen wirastans, että hän oli hengens lammasiens edestä panewa, sanoit he: hänellä on perkele, hän on mielettöin, mitä te händä kuuldelette 3? Koska hän heitä nuhteli epäuskons tähden, wastaisit he hänelle: engö me oikein sano, että sinä olet Samaritani

1) 1 Cor. 13. 2) Ebr. 12. 3) Joh. 10.

tani ja sinulla on perkele 1)? Kuinga owat he sitä hurskasta HERRaa syömärixi wiinan juomarixi, Publikanein ja synnisten ystäwäxi, walhetteljaxi, pettäjäxi ja Jumalan pilkkajaxi häwäisneet? Mitkä hirmuiset pilkka-puheet kaikki ei hän ainoastans ole rakkaudesta ja ihmellisestä kärsiwällisydestä kandanut, mutta wielä myös häwäisäins, wainojains, wihollistens ja ristinnaulitziains edestä rukoillut. Siitä mahdetaan kyllä sanoa: rakkaus kärsii kaikki; ja Christuxen rakkaus kärsii kaikki, mikä ikään kärsittäwänä on. Ah! kuinga kärsimättömät sitä wastan me ihmiset rakkauden töiden harjoituxesa olemme! Koska me rakastamme ja emme taas rakastetuxi tule, niin meidän rakkaudem kääntää itzens wihaan ja närkästyxeen. Me suutumme rakkauden työssä, emme Christuxen tähden tahdo paljo mitään kärsiä ja kandaa. O minun kaikkein rakkain HERRani JEsu! lahjoita minulle sinun rakkaudes kärsiwällisys, että minä ristiä mielelläni päälleni ottaisin ja sinun peräsäs kannaisin, ja pysywäisydellä rakkauden töitä minun lähimmäistäni kohtaan sinun rakkaudes tähden harjoitaisin.

29.

Christuxen rakkaus on se kaikkein nöyrin rakkaus.

Sen ainoan ijankaikkisen Jumalan Pojan rakkaus, jolla hän on meitä rakastanut ja itzens meidän edestäm häpiällisimbään ristin kuolemaan

1) Joh. 8.

ulosandanut, on se kaikkein nöyrin rakkaus. Ajattele kuitengin, rakas Christillinen sydän, sitä Personaa, joka sinua on rakastanut. Christus, totinen Jumala, Isän Sana, jonga kautta kaikki tehdyt owat, Hänen kunnians kirkkaus, josa kaikki Jumaluden täydellisyys asuu 1), ulosandaa itzens wapaehtoisimmasti meidän waiwaisten maan matoin edestä; Luoja luondokappalden edestä, Herra orjansa edestä, Wanhurskas synnisten edestä; se suuri kaikkiwaldias Jumala alendaa itzens niin sywästi, että hän ihmisten edestä tulee ihmisexi, waelda halwan orjan muodosa; pesee köyhäin syndisten ihmisten, wihollisens ja myös pettäjäns jalat; ja, ihmisten lunastuxen tähden, anda itzens ruoskita, ristinnaulita ja kuoliaxi piinata. O nöyrän rakkauden sywyttä ja rakkaudesta rikasta nöyryttä! Eikö meidän sydämem senkaldaisen kaikkein nöyrimmän rakkauden tutkimises pidäisi sulaman rakkaudes meidän Wapahtajamme kohtaan? Eikö meidän ylöspaisunen sydämem sen kautta pidäisi aletuxi ja tyhjäxi tehdyxi tuleman? Ah! joska me Christuxen kaikkein nöyrimmästä rakkaudesta sytytettynä rakkaasa nöyrydesä ja nöyräsä rakkaudesa palaisimme!

30.

Christuxen rakkaus on taiwaseen wetäwä rakkaus.

Jumalan Pojan rakkaus, jolla hän meitä rakasti ja itzens meidän edestäm ulosannoi, on yhden

1) Col. 2.

den Magnetin kaltainen 1); niinkuin ſe, erinomaiſen ſalaiſen luodons kautta, rautaa tygöns wetää, niin wetää myös Chriſtuxen woimallinen rakkaus tygönſä kaikki ſydämet, joihin hän rupee. Koska minä maasta ylösnoſtetaan, ſanoo JEſus, rakkaus, niin minä wedän kaikki tygöni 2). Ja yxi harras ſielu tulee uſein, Jumalalliſen rakkauden ſywimmäſä tutkimiſes ja makiaſa tunnos ylöstemmatuxi, että ſe oman luondons unhottaa, ja itzens ylitze wedetään. Wedä minua peräſäs, ſanoo Chriſtuxen Morſian korkia Weiſuſa, niin me juoxemme 3). Tämä wetäminen on Chriſtuxen rakkauden makeus ja ſuloiſus ja Magnetillinen woima. O taiwallinen wäkewys! o ihmellinen Chriſtuxen rakkauden waikutus! Tätä rakkauden ylöstembawa woimaa tunſi ſe pyhä Apoſtoli Pawali ſydämeſäns, ſentähden ſanoo hän: Minä elän, en kuitengan minä, waan Chriſtus elää minuſa 4). JEſus ſe riſtiinnaulittu, on rakkaudellanſa minun ſydämeni ſiſälle ottanut, en minä taida muutoin, en minä tahdokkan muutoin, minun pitä hänelle alati elämän; ſillä hän on minua enſin rakaſtanut, ja itzens minun edeſtäni uloſandanut, tätä en minä taida engä tahdo milloingan unhottaa. Senkaldaiſeſta Chriſtuxen rakkauden ylöstemmamiſeſta owat myös ſeurawaiſet Apoſtolin ſanat uloswuotanet: En minä pitänyt itziäni muuta tietäwäni, waan ainoaſtans JEſuxen Chriſtuxen ja ſen riſtinnaulitun 5). Autuas, autuas on ſe ihminen, joka Chriſtuxen woiman kautta itzeſtäns ylöswedettynä, kaikki näkywäiſet ylönkatzoo, ja

1) Taulerus. 2) Joh. 12. 3) Kork. w. 1. 4) Gal. 2. 5) 1 Cor. 2.

ja sydämens, hengens ja mielens sen näkymättömän ja ijankaikkisen tawaran tygö korkeuteen ylösnostaa, ja ainoastans himoitzee sen hywän perään, joka yxin on hywä, Jumalallisesti hywä, ja ei muuta itzellens toiwota, sentähden että hänellä jo se korkein ja paras hywä kädesä on, joka kaikki muut hywät sisällens käsittää. O HERra JEsu! sinä ylöstemmawa rakkaus, anna minun sieluni tuta sinun rakkaudes woiman waikutusta! Ah! joska minä rakkaudesta waipuisin, ja yhteen makiaan woimattomuteen sinun rakkaudestas langeisin! O autuosta woimattomutta! O makiaa kuolemaa! O suloista ylöstemmamista! O waiwuttawaista ja ynnä palawata rakkautta!

31.

Christuxen rakkaus on yxi mittamatoin rakkaus.

Christuxen Jumalan Pojan rakkaus, jolla hän meitä rakasti ja itzens meidän edestäm ulosannoi, on yxi rakkaus ilmon määrää ja mittaa. Ei meidän Wapahtajam ja Lunastajam rakkaudelle sinä kyllä ollut, että se olis kaiken meidän welkamme ja syndimme ylitzekatzonut, ja kaiken sen edestä welwollisen piinan ja rangaistuxet poisottanut; se meni wielä edemmä ja tahdoi armon ja lemmen jakamisella, meitä wielä sen ylitze Jumalan ystäwixi, lapsixi ja perillisixi tehdä. Ei Christuxen rakkaus wielä sihengän tyytynyt, että se olis Jumalan angaran wanhurskauden oikeudesans ylöspitänyt, se on rangaistuxet meistä päälens

lens ottanut ja edeſtämme kuollut, ſen päälle että ſe meille rakkauden kuoleman kautta olis elämän anſainnut. O määrätöindä! o mittamatoinda rakkautta! O mikä meidän HERRan JEſuxen Chriſtuxen rakkauden, armon, hywyden ja lauptuden rikkauden ſywys! Kuinga tutkimatoin on hänen rakkaudens ja käſittämätöin hänen armons! O ſinä Chriſtuxen rakkaus, joka ei ſano nyt on kyllä: ſinä rakaſtat kuolemaan ſaakka. Kuolema on rakkauden loppu. O JEſu, minun rakkaudeni! Tätä rakkautta minä ſydämeſtä toiwotan ja himoitzen, joka kuolemaan aſti ulottu. Minä halajan rakkauttani werellä alakirjoittaa, ja kuolemalla lukita. Ah tule minun tygöni! tule minun tygöni, ſinä autuas kuolema, ja uloswie minun rakkauttani loppuuns ja täydelliſyteens! Tällä rakkaudella tahdon minä, HERRa JEſu! heikoudes waſtata ſinun rakkauttas, jolla ſinä minua kuolemaan aſti rakaſtanut olet.

32.

Chriſtuxen rakkaus on ſe yliſettäwin rakkaus.

Se rakkaus, jolla Jumalan Poika on meitä rakaſtanut ja itzens meidän ſyndeimme edeſtä kuolemaan andanut, on ſe kaikkein kunniotettawin ja yliſettäwin rakkaus. Yliſettäwä on rakkaus Jſänmaata kohtaan, jonga kehoituxeſta monikahtamat urholliſet ſangarit ſen hywäxi hengens owat panneet. Yliſettäwä on laſten rakaus ja uſkolliſus wanhembia kohtaan, jota Jumala itze-

on

on luwannut pitkällä elinajalla palkita. Mutta se on yxi welwollinen rakkaus, jota uskolliset asujamet Jsänmaalle ja hurskaat lapset heidän wanhemmillens owat oikeudella sidotut osottamaan. Mutta se rakkaus, jolla Jumala meitä ihmisiä rakastaa, ei mistäkän welwollisudesta alkuans johdata; se on yxi wapa rakkaus, ansaitzematoin rakkaus, yxi Jumalan Pojan rakkaus ihmisiä kohtaan, jotka olit syndiset ja Jumalan wiholliset. Sentähden on tämä rakkaus se korkeimmasti kunnioitettawin, se kaikkein kiitetkäwin ja ylistettäwin rakkaus. Se pyhä Apostoli Johannes näki ja kuuli muinen yhden äänen monelda Engeleildä istuimen ymbärillä, joidenga luku oli monda tuhanen tuhatta, jotka kiitit ja ylistit tätä rakkautta korkiasti, jolla Christus on meitä rakastanut, ja sanoit suurella äänellä: Karitza, joka tapettu on, on mahdollinen ottamaan woiman, ja rikkauden, ja wiisauden, ja kunnian, ja kiitoxen, ja siunauxen! Ja kaikki luondokappalet, jotka taiwaasa owat, ja maan päällä, ja maan alla, ja wereså; ja kaikki kuin niisä owat, kuulin minä sille sanowan, joka istuimella istui, ja Karitzalle, siunaus, ja kunnia, ja ylistys, ja woima, ijankaikkisesta ijankaikkiseen 1)! Auta, rakkain HERra JEsu! että minä sinun rakkauttas, jolla sinä ollet minua rakastanut ja itzes minun edestäni ulosandanut, loppumattomasti kehua ja ylistä mahdaisin, että sinun rakkaudes ylistys alati minun suusani olis, että minä sinun rakkaudestas joka päiwä, hetki ja silmänräpäys niiden pyhäin Engelitten ja uloswalituiden Chuorin kanssa monin tu-

1) Ilm. k. 5.

tuhanſin tuhatta halellujah ja kunniaa weiſaiſin. Ah ſe olis minun ſydämeni ainoa ja korkein ilo, että minä, HERra JEſu! ſinun rakkauttas aina rakaſtaiſin, ja ijäti iloiſella ſydämellä ja ſuulla kiittäiſin ja yliſtäiſin!

33.

Chriſtuxen rakkaus on yxi muuttumatoin ja ijankaikkinen rakkaus.

Se rakkaus, jolla Chriſtus on meitä rakaſtanut, on yxi loppumatoin, ijankaikkinen ja muuttumatoin rakkaus. Hän on aina meitä rakaſtanut. Hän on ennen kaikkia aikoja meitä rakaſtanut, hän rakaſtaa meitä ajaſa, ja on wielä tämän ajan jälken kaikes ijankaikkiſudes meitä rakaſtawa. Rakkaus on wäkewä niinkuin kuolema, hänen hiilens hehkuwat, ja owat HERran tuli. Niin ettei wedengän paljous taida rakkautta sammutta, eli wirrat ſitä upottaa: Jos joku annais kaiken taloinſa tawaran rakkaudeſta, niin ei ſe mitän maxaiſi 1). Kaikki kappalet, waikka kuinga kunnialliſet, korjat, ſuloiſet ja wäkewät ne oliſit, hukkuwat wihdoin ja loppuwat; ſekin rakkaus, jota ihmiſet toiſians kohtan kandawat, kuolee ihmiſten kanſa: waan Chriſtuxen rakkaus pyſyy ijankaikkiſeſta ijankaikkiſeen. Ihmiſen lemmen ja rakkauden päälle ei ollengan, ihmiſelliſen ſydämen pyſymättömyden tähden, taita luottaa: mutta Chriſtuxen rakkauden päälle taidamme lujaſti rakendaa ja uſkaldaa. Sentähden Chriſtuxen rakkaus on

1) Kork. w. 8.

on juuri werratoin ja arwamatoin. Sillä mikä olis korkeimmaxi arwattawa, kuin se ijankaikkinen ja pyhywäinen? Mikä halwemmaxi, kuin ajallinen ja muuttuwainen? O JEsu, sinä ijankaikkinen rakkaus! sulje minun sydämeni sinun rakkautees, että minä siellä ijankaikkisesti asuisin. Ei minun sieluni halaja olla misän, kuin sinun rakkaudes helmasa. Täällä, täällä on hywä olla, täsä on totisesti taiwan owi; ja, kaikkein Jumalan lasten taiwas ja autuallinen paradisi.

33.

Christuxen rakkaus on kaikki kaikisa.

Se rakkaus, jolla Christus Jumalan Poika on meitä rakastanut ja itzens meidän edestäm ulosandanut, on kaikki kaikisa; sillä on kaikki, se käsittää kaikki sisällens, se arwa kaikki Christuxen rakkaus on se ainoa, paras ja korkein tawara. Se on kaiken armon, kaiken lohdutuxen, awun, turwon, kaiken ilon ja rauhan, kaiken onnellisuden, siunauxen, elämän ja autuuden lähde. Ei mitän toiwotettawambata, ihanambata, terwellisembää, hyödyllisembää taita ylösajatella, joka ei kaikki olisi runsasti ja ylönpalsisesti löytämä Christuxen rakkaudes, jolla hän meitä on rakastanut. Christuxen rakkaus on suuri meri, josa wirkewät, kaikellaisten hengellisten ja maallisten tawarain, armon ja hywäntekoin wirrat ja ojat uloswuotawat. Christuxen rakkaus on runsas ulostyhjendämätöin kaikkein täydellisytten tawara-huone. Lyhykäisesti:

Chri-

Christuxen rakkaus on kaikki kaikisa. Jsowainen löytää Christuxen rakkaudes ruan, jolla hän sieluns rawitzee, janowainen makian juoman, jolla hän sammutta janons. Sairas löytää sinä terweyden, heikko wäkewyden, wäsynyt woiman ja wirwotuxen, köyhä ja tarwitzewainen yldäkyllisyden, hyljätty awun ja pelastuxen, arka ja heikkomielinen hywän turwan, murhellinen ilon, lewotoin lewon, ahdistettu wirwotuxen, kirottu siunauxen, kadotettu autuuden, kuolewa elämän. Niinmuodoin on Christuxen rakkaus meille kaikkena. Ah JEsu! sinä kaikki kaikisa, mitä minun siis sinulle rakkaudes ylitzewuotawaisen rikkauden edestä andaman pitä, jolla sinä minua olet rakastanut? Rakkautta rakkauden edestä. Ah joska minä sinua niin sydämelliseſti ja palawasti rakastaisin, kuin sinä minua olet rakastanut, ja tosin jota edemmä sen enämmin, päällepitäwäiseſti, läpitze kaiken ijankaikkisuden!

55.

Christuxen rakkaus, jolla hän on meitä rakastanut, tutkaan erinomaiseſti hänen katkerasta piinastans ja häpiällisestä ristins kuolemasta.

Jos yxi uskowainen Christillinen sydän tahto oikein maistaa ja tuta sen Christuxen makian rakkauden woiman, jolla hän meitä on rakastanut; niin pitä hänen sitä hänen pyhistä haawoistans juoman, ja imemän rakkauden neſteen hä-

nen

nen awatusta kyljestäns. Hänen pitä sitä syhkä kärsimisen historiaa usein lukeman, kaikkia sen kappaleita ahkerasti ja hartaasti tutkisteleman, JEsusta, sitä ristinnaulittua rakkautta alati silmäins eteen asettaman, ja senkaltaisen tutkimisen kanßa päälle pitämän. Christus Jumalan Poika, se korkein rakkaus on itzens sinä korkeimmasa määräsä jakanut. Yri harras Christitty sielu ajatelkan sitä raskasta, kowaa ja katkeraa Jumalan Pojan piinaa, jonga kautta meidän armollinen lunastuxem on tapahtunut. Eikö se ole rakkaus, että se meidän tähtem kuolemaan asti oli murhellinen, jolla ei ollut yhtäkän syytä murehtimaan itze tähtens? Eikö se ole rakkaus, että hän suuresta sydämen ahdistuxesta werisen hien hikoilee? Sillä mikä meidän uskollisen Wapahtajamme ruumiista ja suonista olis weren uloswaatinut kuin hänen rakkautens 1)? Eikö se ole rakkaus, että hän niinkuin pahantekiä andaa itzens kiini ottaa ja sitoa, että hän korwapuusteja kärsii, että hän anda itzens syljeskellä, pilkata ja rusikoida? Eikö se ole rakkaus, että hän anda itzens niinkuin kansan pilkka ja ihmisten ylönkatze, kaupungisa ymbäri kuljettaa yhden duomarin tykö toisen tygö? Eikö se ole rakkaus, että hän anda niin hirmuisesti itziäns suomita? Rakkaus täsä kaikki tekee; se on ruoskana, kaakinpuuna ja nuorana ollut, se on HERran JEsuxen lyönyt, kiini pitänyt ja sitonut. Eikö se ole rakkaus, että hän andaa itzens alasti riisua, orjantappuroilla kruunata, suurella pilkalla ja häpiällä niinkuin pahantekiä ulos portista wiedä, ja niinkuin kaiken kansan

1) Doct. Müller.

san hylky mahdottomaxi lukea, että maa pidemmäldä händä kannais? Eikö se ole rakkaus, että hän itze kanda ristiäns teloitus-paikalle? Että hän anda itzens naulita kahden murhajan wälitin, ja julmimmalla pilkalla rasittaa? Eikö se ole rakkaus, että hän wihdoin ristillä hengens ylönanda ja edestäs kuolee? Eikö sinun, rakas Christitty sydän senkaldaisesta Wapahtajas kärsimisestä, pidä yldäkyllä tundeman hänen kalliista ja suurta rakkauttans, jolla hän sinua on rakastanut, ja sen kautta lunastanut? Eikö sinun pidä uloshuutaman ja sanoman:

O rakkautta! suurta, ilman määrää,
Kuin sinun saatti tähän piinan erään;
Mailman kanßa ilos elin minä,
Näit kärseit sinä.

Ah Kuningani! kuinga minä sitä
Uskollisuttas taidan kyllä kiittää?
Mitä sull siitä welwolliset lienem,
Keng' sanoo tienne?

"Kuinga palaisit meidän sydämemme rakkau-"desta Christusta kohtaan, jos me hänen kuolema-"tans usemmin peränajattelisim," sanoo yxi meidän Seurakundam Opettaja: Totisesti, josa Christuxen rakkaus, kuin siinä korkiasa lunastuxen-työssä itzens osottaa, uskosa käsitetyxi tulee, siinä ei se ole mikän löyhä, turha, woimatoin ajatus, ei se makaa joutilasna, kylmänä ja laiskana sydämessä, niinkuin paljas tyhjä kuori ilman nestettä ja woimaa; waan siitä tulee sula työ ja elämä,

herät-

herättää ja sytyttää sydämen rakkauteen, muuttaa ymmärryxen, mielen ja ajatuxet, waikutta elämän, lohdutuxen ja wäkewyden. Ah! ah joska me kuitengin sitä pyhää kärsimisen historiaa ahkerammin lukisim ja tutkisim. Ah! että me kuitengin jokapäiwäisesti senkaltaisen kauniin ja lohdullisen rakkauden historian tutkimises meitäm harjoittaisim! Mutta se on sydämelliseſti walitettawa, ja werisillä kyyneleillä itkettäwä, että tämä pyhä ja autuallinen tutkiminen niin wähän waarin otetaan. Mikä ihme sitte, että Christuxen rakkaudesta jokapaikas on sywä waikeneminen? Joka ei juo Christuxen rakkautta Christuxen haawoista, ei se ikänäns sydämesäns tunne niiden taiwalliseſti makiaa woimaa. Ah! joska me tätä peränajatteliſim ja uskoisim!

36.

Että Christuxen rakkauden tundeminen ja alinomainen muistaminen herättää palawan rakkauden Christusta kohtaan, ja suuresti edesauttaa totisen Christilisyden harjoitusta.

Mitä Lutherus sanoo totisesta uskosta Christuxen päälle, "ettei se ole turha luulo, jonga joku "pian sydämes käsittää taitaa, eli historiallinen "asia, waan elämä, waikuttawainen ja woimalli"nen teko;" sitä taittaan myös totisesta Christuxen ja hänen rakkaudens tundemisesta sanoa, jolla hän on meitä rakastanut ja itzens meidän edestäm ulosandanut: ei se ole paljas tieto, historian ja bok-

sta-

stawin jälken. Ah ei, waan eläwä, työtä tekewäinen, harjoituxesa ja koettelemuxesa seisowa tundeminen. Apostoli Pawali toiwotti, että me ainoastan Christuxen rakkauden tundisim, joka kaiken tundemisen ylitze käy; niinkuin hän tahdois sanoa: tässä ainoasa kappalesa, Christuxen rakkaudesa, olis meillä kyllä elinaikanamme oppimista. Ei, että me sitä ainoastans tarkottoisim, että se pysyis paljasa Christuxen rakkauden tiedosa, joka käy koko mailman ylitze; mutta että me myös sen makeuden, woiman ja elämän sydämesäm, sanasa ja uskosa maistamme ja tunnemme. Sillä kuka taitaa Christuxen rakkautta oikein tuta, joka ei sitä ole maistanut? Kuka taita tietä, mikä se on, joka ei sitä ole tundenut? Tämän eläwän Christuxen rakkauden tundemisen perään pitä meidän yriwakaisesti pyrkimän, sillä se on yxi tuli meidän sieluisam, meidän sydämitäm rakkauteen Jumalata ja hänen Poikaans JEsusta Christusta kohtaan sytyttämän 1). Jota enämmin Christuxen rakkautta tutaan sitä kuumemmaxi se tulee. Koska sydän Christuxesa uskolla ja rakkaudella rippuu, niin se aina palawammaxi tulee Christuxen rakkaudes, ja koettelee aina enämmin ja enämmin. Eläwästä Christuxen rakkauden tundemisesta, jolla hän meitä on rakastanut, pitä wältämättömästi kiiwaan Christillisyden seuraman. Se pyhä Christillinen Opettaja Chrysostomus, anda yhden kauniin ja liikuttawaisen manauxen: "että me hywin "muistaisimme Christuxen rakkauden jolla hän on "meitä ihmisiä rakastanut, ja ei koskan wäsymän "sen yxiwakaiseen peränajatuxeen. Pitäkäm siitä murhe,

1) Lütkeman.

"murhe, sanoo hän, että me oikein tundisim Ju-
"malan rakkauden meitä kohtan, se on yxi suuri
"asia. Ei mikän täällä enämmin hyödytä meitä
"Christillisydesämme, ei mikän enämmin särje mei-
"dän sydändäm. Ahkera rukkiminen siitä Juma-
"lan rakkaudesta Christuxesa JEsuxesa, joka ih-
"misille on osotettu, woipi enämmin meidän sie-
"luam ja mieldäm hänen tygöns wetää ja Ju-
"malisuteen liikuttaa, ja pahudesta poiskäändä,
"kuin helwetin tulen pelko." Ja se on myös tosi.
Koska Christuxen rakkaus meitä waatii, se wai-
kutta meisä enämmin, kuin pelko helwetistä ja
waiwan siasta; sillä Jumala on meille Christux-
sa niin paljo hywää tehnyt, koska emme tehnet
mitän hywää, waan pahaa hänelle osotimme. Ko-
ska nyt totiset Christityt, joiden mielesä Christu-
xen rakkaus eli se ristinnaulittu Christus aina ma-
kaa, kiusataan ja kehoitetaan Christusta wastan
rikkomaan; niin ei he kuitengan tahdo Christuxen
käskyä wastan tehdä. Jhminen, joka Christusta
rakastaa, ajattelee silloin: Millisestä suuresta rak-
kaudesta on kuitengin Christus Jumalan Poika
sinua korjannut, ja kuinga suuren piinan on hän
sinun lunastuxes tähden kärsinyt? Ja sinun pi-
däis sitä eli sitä sinun rakasta HERRAS wastaan
tekemän? Eli sinun ei pidäisi sitä piendä ristiä
ulosseisoman? Koska hän niin tahtoo, että sitä
kärsisit. Mitä ei pidäisi sinun jällens kärsimän,
welwolliseta kiitollisudesta händä kohtaan, händä
sillä kunnioittaxes ja ylistäxes? Jolla siis Chri-
stuxen rakkaus on hänen sydämeens suljettuna ja
tundee sen woiman, hän taitaa tätä kaikkee tehdä,
nimittäin Christuxen kautta, joka hänen wäkewäxi
tekee.

tekee. Sitä owat tehneet Pyhä Pawali ja Apoſtolit, niin myös ne Pyhät Martyrit ja muut oikiat Chriſtityt, joiden mieleſä ia muiſtoſa Chriſtuxen rakkaus on alati ollut. Mutta jonga ihmiſen ſydämes ei mikän tundo taikka koettelemus ole Chriſtuxen rakkaudeſta, jonga ainoaſtans korwiſa ja ſuuſa ſana Chriſtuxen rakkaudeſta löytyy, niinkuin ſen pahembi! jota Jumala armahtakon! uſiamman tykönä tapahtu, ei ne taida Chriſtuxen rakkaudeſta wetä woimaa ja neſettä rakkauden, Jumaliſuden ja Chriſtilliſyden harjoituxeen. Sitä oſoitta heidän nykyinen jumalatoin ja ilkiä eläməns, heidän Chriſtitöin ulkokullattu eläməns, joka on täynäns petoſta ja wiekkautta, ja tyhiä kaikeſta rakkaudeſta Chriſtuſta ja lähimmäiſtä waſtan.

37.

Se on mahdotoin Chriſtuxen rakkaudeſa peruſteturi tulla, niin kauwan kuin mailman rakkaus ſydämes wallitzee.

Jos joku mailmaa rakaſtaa, ſanoo ſe Opetuslapſi, jota JEſus rakaſti, ei häneſä ole Iſän rakkaus 1), ja niinmuodoin ei myös Pojan rakkaus. Sillä Iſä ja Poika owat yhtä. Mailman rakkaus on Chriſtuxen rakkauden pääwihollinen, joſa ſe edellinen on ſydämes, ſiinä ei taida ſe jälkimäinen olla, niin wähän kuin Chriſtus ſopii Belialin kanſa, niin wähän mailman rakkaus Chriſtuxen rakkauden kanſa ſopii. Sen oſottaa

1) 1 Joh. 2.

koettelemus. Aseta ainoastans yxi moalliseſti aiwoittu mailman ihminen etees ſinä mahdat hänen edeſsäns puhua, niin paljo kuins tahdot, Chriſtuxen makiasta rakkaudesta, jolla hän on meitä rakastanut ja itzens meidän edestäm ulosandanut, hän on ſitä kuulewa niinkuin yxi puu ja kiwi, ja ei tundewa pienindäkän senkaldaiſen rakkauden woiwaa ſydämeſsäns. Se tulee ſiitä myrkylliseſtä mailman rakkaudesta, joka hänen ſydämens läpitze myrkyttää, ja tekee kokonans kelwottomaxi Jumalalliſen rakkauden tundemiſeen; mutta jolle mailma ja ſen turha rakkaus on riſtiinnaulittu, ſe taitaa Pawalin kanßa sanoa: Minä pidän kaikki raiſkana minun HERrani JEsuxen Chriſtuxen ylönpaldiſen tundemiſen suhteen 1), joka minua rakasti ja itzens minun edeſtäni ulosannoi. Mailman rakkaus poisotta ſydämeſtä kokonans Chriſtuxen makian rakkauden maun. Yxi Chriſtillinen Opettaja sanoo: Mailman ihmiſen käy niinkuin niiden, joilla pahat saastaiſet watzat owat, miſtä nouſee aina jotain ylös, haiſee ja maiſtuu pahalla kurkuſa, ei heillä ole himoo terwelliſeen ruokaan. Makia on heidän mieleſtäns hapoin eli katkera; tämä tulee kaikki ſiitä, että watza pahalla märkydellä on turmeldu. Niin on mailman ihmiſen ſydän täynäns luonookarpalden haiſewan sonnan rakkautta, sentähden ei ſiellä ole yhtän oikiata halua hengelliſiin Jumalalliſiin ja taiwalliſiin aſioihin, ne owat hänen mieleſtäns katkerat ja mauttomat.

---

38. Katke-

1) Phil. 3.

38.

Katkera walitus ſiitä, että Chriſtuxen rakkaus tällä ajalla niin uſialda ihmiſeldä ei tule yxiwakaiſeſti tutkituxi ja totuudeſa tutuxi, ja HERra JEſus niin wähän rakaſtetuxi.

Jos mikän on ſydämelliſeſti walitettawa ja kynnelillä itkettäwä, niin on tämä, ”ettei Chriſtuxen rakkaus, jolla hän meitä on rakaſtanut ja ”itzens meidän edeſtäm ulosandanut, tule yxiwakaiſeſti tutkiſtelluxi ja tutuxi, ja ettei ſe paras ”Wapahtaja, joka meitä enſin rakaſti, welwollinen kiitolliſudeſta tule jällens rakaſtetuxi.” Yxi Jumalinen mies kertoi jokapäiwä uſeimmin tätä katkerata walitusta: Ah ſen pahembi! Ei rakkautta rakaſteta! Sen pahembi, ei rakaſteta ſitä riſtinnaulittua rakkautta! Yhdeſtä toiſeſta kirjoitetan, hänen yhden kerran lujaa ja wäkewäſti itkenexi, ei toiſin kuin jos hänen kohta piti kuoleman Koſka nyt kyſyttiin, mikä hänen oli? ſanoi hän: Minä pargun ja itken, että koſka Chriſtus rakkaudeſans meitä kohtaan, on niin paljo kärſinyt, ei ketään ole, joka ſitä tahtoo peränajatella. Ah! toſin yxi oikia ja Chriſtuxen rakkauden hengeſtä ſytytetty mieli, ei taida muutoin kuin ſydämelliſeſti murhettia ja kiwulla itkeä, että Chriſtuxen rakkaus, jolla hän on meitä rakaſtanut, nykyiſildä mailman Chriſtityildä ei tule yxiwakaiſeſti tutkiſtelluxi ja totuudeſa tutuxi. Yhden Chriſtityn pidäis wähimmäkin Paaſton aikana, koſka Chriſtuxen rakkauden kuolemaſta julkiſeſti ſaarnataan,

niin myös koska hän käy HERran rakkauden arialle, ja tahtoo anda itziäns rawita ja juottaa Jumalan Pojan ruumiilla ja werellä, sen määrättömän rakkauden päälle, jolla Chriſtus JEſus hänen Lunaſtajans ja Wapahtajans on händä rakaſtanut ja itzens sowindo-uhrixi hänen syndeins edeſtä uloſandanut, yxiwakaiſeſti ajatteleman ja ſiſälliſeſti tutkiſteleman, ja ſitä niin sydämeen ja muiſtoon käſittämän, ettei hän ſitä ikänäns unhodais. Mutta ſe walitettawa koettelemus oſotta toiſin olewaxi. Nykyiſten niin kutzuttuin Chriſtityiden pahanelkinen syndinen ja pahendawainen elämä oſotta ſelkiäſti, ettei kipinätäkän Chriſtuxen rakkaudeſta ole heidän sydämiſäns, ettei he millongan ole maiſtanet ja tundenet hänen rakkaudens woimaa. Siitä ſamaſta tulee nyt, että nykyiſet mailman ja raha-Chriſtityt niin uſiaſti tekewät omaa tundoons waſtaan, mielellänſ lähimmäiſtäns ſortawat, ei tahdo mieluiſeſti andexi andaa ja myödättää, ja niin wähän kärſiwät, ſiitä ſe tulee, että he niin ylöspaiſuwat ja itziäns korottawat ja muita ylönkatzowat, että he owat kärſimättömät, armottomat, hekumalliſet, maalliſeſti aiwoitut, kaikellaiſta syndiä ja wäkryttä tekewät, nimittäin Chriſtuxen rakkaus ei ole heidän sydämiins juurtunut, ei he ole yhtän neſtettä ja woimaa ſiitä itzeens wetäneet, ei wielä muuttaneet ja uudiſtanet Adamilliſta sydändäns, ſe on wielä täynäns mailmaa ja omaa rakkautta. Miſtä ſitte yxi parembi Chriſtilliſyys tulis? Totiſeſti, jonga ihmiſen kowaa sydändä Chriſtuxen rakkauden woima ei ole pehmittänyt, muuttanut ja pahaſta hywään käändänyt; jota Chriſtuxen rakkauden eläwä tun-

demi-

deminen ei Jumalisexi tee, se on pahankurisna ja ulkokullattuna pysywä; helwetin pelko ei ole händä muuttawa. Se pyhä Apostoli Pawali tiesi hywin, kuinga paljo sen päälle tuli, että Christuxen rakkaus hänen uskowaisildans Ephesos olis tutkistelluxi, tutuxi ja käsitetyxi tullut, sentähden hän kumartuneilla polwilla heille senkaldaisen tunnon armoo rukoili. Mutta koska enin osa nykyisistä Christityistä, taikka harwoin eli ei olkengan senkaldaista autuallista tundemista rukoile; niin ei he sitä lion saa, ja jäämät makaman heidän wanhan Adamilliseen nahkaans, owat ulkonaisesa Christillisydesäns uskottomat, haluttomat, woimattomat, ilman lohdutusta, sokiat tundemises, köyhät hengellisistä tawaroista, wiheljäiset ja raadolliset. Ah kuinga kiiwasti on moni ihminen niitä ajallisia himoitzewa! Kuinga raskasti hän waiwaa itziäns jotain woittaxens! Kuinga surullinen ja murhetta pitäwäinen, taikka rahaa eli tawaraa, kunnia ta ja suosiota mailmasa woittaxens! Mutta kuka niin korkiasti siitä murhetta pitää, että hän Christuxen rakkaudes perustettuxi ja juurtunexi tulis? Että hän sitä suuria rakkautta, jolla Jumalan Poika on händä rakastanut ja itzens hänen edesäns ulosandanut, oikein tundis; sen taiwallisesti makiata woimaa sydämesäns maistais, ja itziäns siitä kiusauxes, hädisä ja ahdistuxisa ja wimeisellä kuoleman hetkellä lohduttais, ilahuttais, wahwistais ja wirwottais? Eikö se ole walitettawa ja itkettäwä, että ihminen sitä haisewaa mailman sondaa mielemmin tahto haistaa, kuin Christuxen rakkauden ubrin makiata hajua tuta; että hän kiwiä, maan kakkaroita ja mailman turhu-

den

den sawiastian palaisia, senkaldaisia lumpuia ja kelwottomia kappaleita korkemmaxi lukee, kuin sitä kaikkein kalleinda ja arwamatoinda Christuxen rakkauden Pärlyä joka hänen synnistä, Lain kirouxesta, Jumalan wihasta, ijankaikkisesta kuolemasta, saatanan tyranniudesta ja helwetin piinasta on lunastanut, ja ostanut? O mielettömyttä! o huluttal Ah! joska joku wiisas olis, tätä oikein ajattelis, ja ajallans annais itziäns neuwoa, ettei hän ylönhiljan tarwitzis sokeuttans, tyhmyttäns ja paatunutta mieldäns katua ja walittaa.

39.

Christuxen rakkauden ahkeran tutkimisen kautta, tulee hänen rakkaudens, jolla hän meitä on rakastanut, korkiasti kunnioitetuxi.

Nyt Christitty sydän ei taida mitän otollisembata ja suloisembata hänen korkiasti ansainelle ja rakastettawimmalle Wapahtajallens Christuxelle osottaa, kuin että hän ahkerammasti hänen rakkauttans, jolla hän meitä rakasti ja itzens meidän edestä ulosannoi, peräkän ajattelee, tutkistelee, usein siitä puhuu, weisaa ja kerskaa, ja händä sen edestä sydämen pohjasta ylistää ja kiittää. Sen kautta tulee Jumalan Poika kunnioitetuxi, hänen nimens pyhitetyxi, hänen ristins ja kuolemans juliſtetuxi, ja sen ijankaikkisen totuuden Ewangeliumi uloslewitetyxi. Joka nyt Jumalan Poikaa kunnioittaa, sitä myös Isä kunnioittaa, mutta joka ei Poikaa kunnioitze, ei se Isäkän kunnioitze, joka

joka hänen lähetti 1). Joka Poikaa rakaſtaa, ſe rakaſtaa myös Iſää, joka ei jätä ſenkaldaiſta rakkautta maxamata. Hän on händä jällens rakaſtawa ja hänen rakaſtawaiſeſa ſydämeſäns aſumuſta ottawa, niinkuin ſe rakkain Wapahtaja ſenkaldaiſta armoo rakaſtaillens ſelkiäſti luwannut on 2). Ah! joſka meidän ſydämem tämän kautta kehoitettaiſiin, täſtä hetkeſtä ja minutiſta alkamaan Chriſtuxen rakkautta hartaaſti tutkiſteleman! Ah! ettemme ennen pidättäiſi ſenkaldaiſeſta pyhäſtä tutkiſtelemiſeſta, kuin Chriſtuxen rakkaus meidän kylmendyneet ſydämem lämmittäis, ſytyttäis ja kuumennais! A! joſka me Chriſtuxen rakkauteen itzeemme niin ſiſälle-rakaſtaiſim, että kaikki oma ja mailman rakkaus ſen kautta kokonans tulis sammutetuxi! Ah! joſka me jokapäiwäiſeſti tuhanſin kerroin meidän HERrallem JEſuxelle Chriſtuxelle kunniaxi huudaiſim ja huokaiſim: HERra JEſus olkon yliſtetty! HERra JEſus olkon kunnioitettu, joka minua rakaſti ja itzens minun edeſtäni ulosannoi. Se nykyiſeſti kuollut Chriſtilliſeſti jumalinen Sachſen-Gothan Hertua Erneſtus huokais ſydämelliſeſti kuolin-wuoteellanſa: Ah! joka kuitengin HERraa JEſuſta oikein rakaſtaa taidais. Totuuttakam ſiis meitäm uſein ja ahkeraſti Chriſtuxen rakkautta, jolla hän on meitä rakaſtanut, yxiwakaiſeſti ja hartaaſti tutkiſtelemaan. Sananlaſku on: Mikä meille on tundematoin, ſitä emme myös himoitze. Jolle nyt Chriſtuxen rakkaus on yxi wieras tundematoin aſia, niinkuin ſe, ſen pahembi! monelle tuhanelle ihmiſelle on, ei ſe myös taida Chriſtuſta rakaſtaa. Se on hänelle yxi

1) Joh. 5. 2) Joh. 14.

yxi salattu tawara, joka ei händä hyödytä. Mutta joka itzens ahkerasti harjoittaa Christuxen rakkauden tutkistelemises, se tietää hänen rakkauden woiman maistaa, ja sen kautta oppia kuinga kalliina, korkiana ja rakasna hänen JEsusta tule pitää. Senkaldainen rakastawainen sydän on alati huokawa: Maistakat ja nähkäät, kuinga suloinen JEsus on. Ah! joka kuitengin HERRAA JEsusta oikein ja täydelliseſti taidais rakastaa! Minun Jumalani ja kaikki JEsus on: JEsus on minun sydämeni, minun tawarani, ja kaikki; ei muuta kuin JEsus minun sydämesäni, mielesäni ja ajatuxisani.

40.

Woimalliset wälikappalet monikahtamat, joiden kautta sen JEsuxen Christuxen makian rakkauden tundoon taittaan tulla, jolla hän on meitä rakkastanut.

Koska Christuxen rakkauden eläwä tundeminen, jota se pyhä Apostoli Pawali, Jumalalda ja JEsuxen Christuxen Jsäldä, kumarretuilla polwilla niille uskowaisille Epheſosa rukoilee, on niin korkiasti tarpellinen; niin tahdomme muutamia woimallisia wälikappaleita edesandaa, joiden kautta yxi Christillinen sydän, Jumalan Hengen woiman kautta senkaldaiseen autualiseen tundemiseen tulla taitaa.

Se ensimäinen wälikappale on yxi yxiwakainen, ahkera ja harras sen pyhän korkiasti lohdul-

liſen

liſen JEſuxen Chriſtuxen katkeran piinan ja kuoleman hiſtorian lukeminen. Kärſimiſen hiſtoria on yxi korja ja kirkas rakkauden ſpeili, joſa Chriſtuxen Jumalan Pojan rakkaus, jolla hän meitä rakaſti ja itzens meidän edeſtäm ulosannoi, ikänäns kuin eläwillä färiillä maalattuna ja edeskuwattuna nähdä taitaan. Sentähden owat wanhat ja uudet Kirkon Iſät, ja kaikki jumaliſet JEſuxen ſydämet, ennen kaikkia, kärſimiſen hiſtoriaa rakaſtaneet, ſen lukemiſes, ja tutkiſtelemiſes itziäns ſuureſti huwitelleet. Auguſtinus ſanoo: "Minä rukoilen, HERra JEſu! kirjoita minun "ſydämeni taululle werelläs ſinun kärſimiſes haa"wat; ſen päälle että minä aina ſinun ſydämeſä "pidäiſin, aina ſinun päälles ajatteliſin, ja ſinun "rakkaudellas makiaſti ſytytetäiſiin ja palaiſin." Bernhardus ſanoo: "Rakas ihminen! jos ſinä "tahdot wiiſas ja toimellinen olla, niin tee niin"kuin Chriſtuxen hengellinen Morſian, ja älä an"na ſen rakkan Mirrhami-kimpun yhtä ainoata "hetkekän ſinun ſydämeldäs poiſtulla. Pidä aina "JEſus ſydämeſäs, ja älä anna ſen riſtinnaulitun "kuwaa milloingan tulla pois mieleſtäs ja ajatu"xiſtas." Se on mahdotoin, ettei Jumalan Pojan kipeimmän ja häpiälliſimmän riſtin kuoleman yxiwakaiſen ja ahkeran tutkimiſen kautta, jonga hän on kärſinyt ſulaſta rakkaudeſta meidän edeſtäm, hänen rakkauden ihmellinen ſuuruus, jollain muotoo tuliſi tutuxi ja käſitetyxi, ja ſydän, ehkä ſe paljaſta teräxeſtä ja raudaſta olis, ſenkaldaiſen Jumalalliſen rakkauden kuumudeſta ja liekiſtä ſytytetyxi. Sinä olet wißiſti ſydämes herättäwä Chriſtuxen rakkauteen, pyhään ihmettelemiſeen,

seen, kiitoxeen, likiseen yhdistyxeen Christuxen kanssa, koska sinä Christuxen rakkauden suurutta, jolla hän sinua rakasti, kaikissa hänen kärsimisens kappaleissa hartaasti olet tutkistelewa. Usiat JEsuxen rakastajat owat tunnustanet, että he, sinä pyhäsä Christuxen piinan schoulusa, hänen rakkaudens autuallista tundemista owat oppineet; ja sentähden owat andanet piinan historian tundemisen olla heidän jokapäiwäisen läxynsä; he owat tunnustaneet, että tämä tutkiminen on yxi kunniallinen ja woimallinen wälikappale, jonga kautta taitaan tulla totiseen Christuxen rakkauden tundemiseen, ja myös sydämesäns syttyä rakkauteen händä kohtaan; ja owat panneet tygö: Se on koeteldu. Uskokat se ainoastans, koettelemus on sen wahwistanut.

Se toinen wälikappale on, että yxi uskowainen Christillinen sielu ne woimallisimmat sanat Jumalan rakkaudesta Christuxesa, jolla hän on meitä köyhiä syndisiä rakastanut, Jumalan pyhästä sanasta itzellens hywin tuttawixi tekee, sydämeen kirjoittaa, alati muistelee, hartaasti uskosa peränajattelee, ja päällens sowittaa. Mutta muiden seasa owat seurawaiset sydändä liikuttawaiset ja rakkautta keholttawaiset sanat usiammasti niin päiwällä kuin yöllä hiljaisesa hartaudesa kerroittawat: Christus JEsus Jumalan Poika on minua rakastanut ja itzens minun edestäni ulosandanut 1). Niin rakasti Jumala mailmaa että hän ulosannoi ainoan Poikans, että jokainen kuin uskoo hänen päällens, ei pidä hukkuman, mutta ijankaikkisen eländn saaman 2). Sen kautta ilmestyi Jumalan

1) Gal. 2. 2) Joh. 3.

lan rakkaus meidän kohtamme, että Jumala lähetti ainoan Poikans mailmaan, että me hänen kauttans eläisimme. Me rakastamme händä, sillä hän rakasti meitä ensin 1). Ei ole kellän sitä suurembata rakkautta, kuin että joku panis hengensä ystäwäins edestä 2). Jumala ylistää rakkauttans meidän kohtamme, että koska me wielä syndi ei olimme, on Christus meidän edestämme kuollut 3). Itze meidän HERra JEsus Christus, ja Jumala ja meidän Isämme meitä rakasti, ja andoi meille ijankaikkisen lohduttuxen, ja hywän toiwon armon kautta 4). Jumala, joka rikas on laupiudesta, hänen suuren rakkautensa tähden, jolla hän on meitä rakastanut, koska me wielä synnissä kuolleet olimme, on meitä eläwäxi tehnyt 5). Christus on meidän syndeimme tähden ulosannettu, ja meidän wanhurskauttamisemme tähden ylösherätetty 6). Christus on sentähden kaikkein edestä kuollut, että ne jotka eläwät, ei nyt enä eläisi itzellens, waan hänelle joka heidän edestänsä kuollut ja ylösnousnut on 7). Christus on itzens kaikkein edestä lunastuxen hinnaxi andanut 8. Christus seurakundaa rakasti, ja ulosannoi itzensä hänen edestäns, että hän sen pyhittäis — ja saattais itzellensä seurakunnan — joka pyhä ja laittamatoin olis 9). Christus JEsus on meille Jumalalda tehty wiisaudexi ja wanhurskaudexi, ja pyhityxext, ja lunastuxexi 10). Näitä ja muita woiman sanoja pitä meidän ahkerasti merkitzemän, tutkisteleman, perän ajatteleman, ja oppiman

1) 1 Joh 4. 2) Joh. 15. 3) Rom. 5. 4) 2 Thess. 2. 5) Eph. 4. 6) Rom. 4. 7) 2 Cor. 5. 8) 1 Tim. 2. 9) Eph. 5. 10) 1 Cor. 1.

man, niistä sitä makiaa rakkauden nestettä uloswetämään, maistamaan ja tundemaan.

Se kolmas wälikappale on alinomainen tutkiminen siitä suuresta wiheljäisydestä, johonga ihminen sen walitettawan Adamin langemuxen kautta joutunut on, joka on niin suuri ja hirmuinen, ettei se millään kyynelden merellänkän taida kyllä itketyxi ja walitetuxi tulla. Koska nyt yxi harras Christillinen sydän hengen köyhydes, yhdellä silmällä katzoo hänen suuren wiheljäisydens ja toisella sen kunniallisen armo-lunastuxen päälle, jonga Jumalan Poika Christus JEsus hänelle rakkaudesta kalliilla werelläns on toimittanut, ja senkaldaista asiaa juuri yxiwakaisesti tutkistelee, niin ei taida muutoin olla, kuin että Christuxen rakkauden pitä pian walollansa, niinkuin sen arman auringon puolipäiwänä, kirkasti hänen silmiins paistaman. Hänen pitä siitä hänen rakkaudens korkeutta ja sywyttä, leweyttä ja pituutta, jollakin muotoo käsittämän, sen ylitze ihmettelemän, ja mielesäns ikänäns kuin hämmästymän. Joka wilpittömästä mielestä on, ja ajattelee niitä monia ja suuria hywiä tekoja, jotka hän ystäwäldäns saanut on, liikutetan wäkewästi rakkauteen ja kiitolliseuteen. Kuka on nyt milloingan usiambia, korkembia ja suurembia hywiä tekoja Christuxen rakkaudesta saanut, kuin ihmiset? Eikö Jsä Jumala ole meitä, Christuxen hänen Poikans kautta, siunanut kaikellaisella siunauxella taiwallisisa? Emmekö me ole hänen kauttans saaneet armoo, syndein andexi andamusta, kunniata, wapautta, Jumalan lasten oikeutta ja iankaikkista elämätä? Kuinga ei siis yxi Christillinen sydän

Chri-

Chriſtuxen rakkautta, jolla hän on meitä rakaſtanut, ſiitä tundiſi, ja rakkauteen ſitä waſtaan liikutetuxi tuliſi? Ah! joſka kuttengin ihmiſet uſeimmin, kuin ſen pahembi tapahtuu, ja ſuuremmalla yxiwakaiſudella peräänajatteliſit, mitä Chriſtus Jumalan Poika heidän köyhille ſieluillens tehnyt on, ja mitä rakkautta hän heille on oſottanut; he tuliſit hänen rakkaudeſans lujemmin ja wäkewämmäſti juurtunexi ja peruſtetuxi.

Se neljäs wälikappale on, että maallinen mieli, ja mailman rakkauden myrkky ſydämeſtä poisajetaan. Se on mahdotoin, niinkuin jo edellä ſanottiin, että ihminen eläwään Chriſtuxen rakkauden tundemiſeen tulis, ja ſen makeutta nauttis, joka ei ſydändäns ole ennen andanut wapahuttaa mailman ja itzens rakaſtamiſeſta. Joka tahtoo Chriſtuxen rakkautta yxiwakaiſeſti tutkiſtella, ja ſen taiwalliſeſti makiaa woimaa tuta, maiſtaa ja koetella, ſillä pitä taiwalliſet ajatuxet oleman, ja ſen kautta maalliſia ajatuxia ja mieldä, maalliſia himoja ja haluja tukahuttaman, kuolettaman ja ulosjuurittaman. Sydämeſtäns ja ajatuxiſtans pitä wiſu waari pidettämän, ja niitä pian palautettaman ja koottaman, jos ne mailmaan uloshajowat. Yxi Chriſtillinen Opettaja ſanoo: "Ihmiſen mieli ja ajatuxet owat ma"ilmas kotonanſa, jos he ſiis tulewat yſtäwäins "ſekaan, niin ne owat ſiellä terweet tulduans, ja "ei taida niin kewiäſti ja pian poiskähtiä. Mitä "he ſenkaldaiſen ulosjuoxemiſen alla käſittäwät, "ſen he pitäwät kiini, kandawat ſydämeſä ja kät"kewät ſinne niinkuin tawaran, ehkä ſe ſula loka "on." Wielä wähemmin taitaa yxi ihminen Chriſtuſtuxen

xen rakkautta tuta, joka kokonans maalliseen turhuteen on wajonnut, joka yötä ja päiwää ajattelee ja etzii, murhetii ja juoxee, kuinga hän mailmasa tulis rikkaaxi, tätä eli sitä sais, yhtä eli toista iloo nautitzis. Senkaldaisesa maallisesti aiwoituse sydämesä ei taida olla Christuxen rakkauden tundoo. Senkaldainen maallinen ihminen ei ymmärrä mikä Jumalallinen on, mikä Christuxen rakkaus on, se on hänelle hullutus, ei hän taida sitä käsittää. Mutta koska mailman rakkauden myrsky on sydämestä ajettu, nieli wapahdettu maallisten turhutten rakkaudesta, niin se on soweljas Christuxen rakkauden autuallisen tunnon armoo saamaan.

Se wiides wälikappale on yxi harras päälle pitäwäinen rukous. Koska totinen eläwä tundeminen sitä Christuxen rakkaudesta, jolla hän on meitä rakastanut ja itzens meidän edestäm ulosandanut, ei ole ihmisen järjen ja woiman teko, waan yxi korkia Jumalan armon työ, niin pitä se Jumalalda rukoildaman. Pyhä Pawali tiesi tämän hywin, sentähden kumarsi hän polwens Jumalan JEsuxen Christuxen Isän tygö, ja rukoili sydämellisesti Ephesereins edestä 1), että heille senkaldainen Christuxen ylönpaldisen rakkauden tundemisen ja ilmoituxen lahja olis lainatuxi tullut. Joka nyt senkaldaista armoo saada tahtoo, sen pitä yxiwakaisesti, kiiwaasti ja lakkamata sitä rukoileman. Hänen pitä sen rakkaimman Wapahtajan neuwon jälken etzimän, anoman, kolkuttaman, rukouxisa ja anomisisa päällepitämän ja ei wäsymän. Asia, josta rukoileman pitä, on kui-

1) Eph. 3.

kuitengin niin painawa, suuri, kunniallinen, kallis, tarpellinen ja hyödyllinen, ettei meidän stä saadaxem, yhtän ahkerutta, työtä, aikaa ja waiwannäkö pidä säästämän; waan kaikee wiimeistä woimaa myöden, mieluimmasti sen päälle kuluttaman. Tähän sopiwat erinomaisesti lyhykäiset sydän-rukouxet ja huokauxet, koska itzens niihin hywin totutetaan; niinkuin ne pyhät Seurakunnan Isät ja muut JEsusta rakastawaiset sydämet aina senkaltaisia ylösrakendawaisesti wiljelleet owat. Yxi jumalinen mies huokais: O JEsu, sinä kaiken rakkauden rakkaus! anna kuitengin sinun rakkaudes hunajata muotawan, woiman ja tulisen woiman minun sydändäni ja mieldäni ylösnielläs ja kuluttaa, että minä sinun rakkaudes rakkaudesta itzestäni poiskuolisin, niinkuin sinä et ole estellyt itzäs, minun rakkaudeni rakkaudesta, kuolemaan menemästä. Se pyhä Auguſtinus huokaa näin: O rakkaus! sinä joka alati palat ja et koskan sammu, sytytä minua kuitengin kokonans, sinun rakkaudes liekillä, sinun makeudellas, ystäwällisydelläs, suloisudellas, että minä sinua alati sydämesä ja ajatuxisa, suusani ja kielelläni, ja silmäini edesä pidäisin; ettei mikän petollinen mailman eli luondokappalden rakkaus minun sydämeeni sisälle luikahdaisi eli tungisi. Yxi toinen huokaa: O rakkauden rakkaus! minä rukoilen sinua sinun pyhäin haawais ja katkeran kuolemas tähden, laina myös minulle wihdoin yxi pyhä ja autuallinen kuolema. Wielä yxi: "Katzele kuitengin Wapahtajas ristille pingotettuja käsiwarsia! "Katzo kuitengin sinun Lunastajas pyhiä haawoja! "Ne palawat, ne himoitzewat sinun peräs, ne auke-

"aukenewat sinulle! O kuinga kowa on meidän "sydämemme! Kuinga kallion kaldainen! Et sinä "pala, et sinä rakasta, et sinä himoitze hänen pe"räns! Ylös! rienna, juoxe, älä ole hidas: Ha"laja hänen käsiwarsians, syleile hänen jalkojans, "suuta anna hänen haawoillens; niins hänen "haawains kautta tulet terweexi! O HERra JE"su Christe! kuinga kowaa ja katkeraa pinaa olet "sinä rakkaudesta kohtamme, ulosseisonut! Kowat "häwäistys-sanat, kowat lyömiset ja riepoittami"set, kowimmat ja hirmuisimmat kärsimiset ja ri"stin piinan! Olkon sinun Nimes sen edestä mo"nin tuhansin kerroin ylistetty kaikes ijankaikkisu"des!" Koska senkaldaiset ja muut syhät huokauxet hywin usiasti, hiljaisesa uskon hartaudesa kerrotuxi tulewat, niin on mahdotoin, ettei se rakkain HERra JEsus senkaldaiselle ihmiselle rakkauttans ilmoittaisi, rakkauden autuallisia tunnemista hänelle, hänen niin ahkeran rukouxens anomisens ja huokauxens päälle, lahjoittaisi, ja niin hänen rukoustans kuulisi. Kuulemista on hän sinulle luwannut, ja joka aika itze työsä osottanut. Tekis Jumala! että me tätä ainoastans sydämelle ottaisim, ja näitä terwellisiä wälikappaleita wiljelisim; koettelemus olis meitä opettawa ja ylitzewoittawa, että Jumala taitaa ylönpalaisesti tehdä, ylitze kaiken kuin me rukoilem ja ymmärrämme. Se halullinen lukia huokatkon minun kanßani päätöxexi: "Minä kumarran polweni meidän "HERran JEsuxen Christuxen Isän tygö, joka "kaikkein oikia Isä on, kuin taiwaisa ja maasa "lapsixi kutzutan, että hän annais meille woimaa "hänen kunnianssa rikkauden jälkeen, että me hä-

nen

"nen Hengensä kautta wäkewäxi tulisimme, sisäl-
"liseså ihmiseså, ja että Christus asuis uskon kaut-
"ta meidän sydämisäm, että me olisimme rakkau-
"den kautta juurtunet ja perustetut, että me sel-
"kästi käsittäisim kaikkein pyhäin kanssa, mikä le-
"weys ja pituus ja sywyys ja korkeus olis; ja
"Christuxen rakkauden tundisim, joka kaiken tun-
"demisen ylitze käy, että me olisim kaikella Juma-
"lan täydellisydellä täytetyt. Mutta hänelle, joka
"kaikki ylönpaldiseesti woi tehdä, kaiken sengin y-
"litze, kuin me rukoilemma taikka ymmärrämme,
"sen woiman jälken, joka meisä waikuttaa: Hä-
"nelle olkon kunnia seurakunnasa, joka on Chri-
"stuxesa JEsuxesa, kaikkiin aikoin ijankaikkisesta
"niin ijankaikkiseen! Amen.

41.

Lyhykäinen liikuttawainen manaus ahkeraan ja sisälliseen Christuxen rakkauden tutkimiseen.

Nyt rakkaat Isät, Weljet ja Sisaret Christuxesa! Minä rukoilen teitä, Jumalan määrättömän laupiuden tähden, ja sen JEsuxen Christuxen kalliin rakkauden tähden, jolla hän teitä ja minua rakasti, ja itzens teidän ja minun edestäni kuolemaan annoi, ajatelkat kuitengin, tutkikat ja sydämellenne ottakat kaikella kiiwaudella, yriwakaisudella ja hartaudella, joka päiwä, joka hetki ja silmänräpäys, teidän Lunastajanne ja Wapahtajanne JEsuxen Christuxen rakkauden yldä-

kylläistä rikkautta! Älkät andako mingän estää teitänne täsä autuallisesa tutkimisesa, älkät yhtäkän aikaa pahaxuko, jota senkaldaiseen tutkimiseen wietätte; se on kuitengin autuas hetki, jolla sitä muistetan, kuinga se pyhä Jumalan Poika meitä on niin sydämellisesti rakastanut, ja itzens meidän edestäm ulosandanut, ja senkaldaista rakkautta werelläns ja kuolemallans wahwistanut ja lukinnut. Ah minun rakkaat Kansachristittyni! uskokat kuitengin wahwasti, ettei ole yhtäkän tarpellisembaa, pyhembää, ilahuttawaisembaa ja lohdullisembaa tutkimista, kuin sen Christuxen rakkauden tutkiminen, jolla hän on meitä rakastanut ja itzens sowindo uhrixi meidän edestäm andanut. Minä wakutan teitä, että teidän pitä sen työsä ja totuudesa tyndeman, koska teillä senkaldaisen autuallisen rakkauden tutkimisen kanßa oikia yxiwakaisus on. Ja rakkaat Kanßachristityt! mixette kuitengan teidän mielänne ja ajatuxianne senkaldaiseen asiaan mieluisesti sowittaisi, josta teillä epäilemättömästi tydyttäwäinen ilo, woimallinen lohdutus, makia lepo ja rauha, kallis hyödytys autuus, siunaus ja elämä on odoteltawana. Mutta senkaldainen on Christuxen rakkaus, minä sanon Christuxen rakkaus senkaldainen on, jolla hän teitä rakasti ja itzens teidän edestänne ulosannoi. Ah! nämät sanat totisesa uskosa wastanotettuna ja rakkauden peränajateltuna, owat niin sangen makiat suloiset ja ihanat, ettei yhdengän ihmisen kieli sitä ulospuhua taida; ne owat rakastawaiselle sielulle sula hunaja ja soeri sydämesä ja suusa. Totisesti teidän tauti-wuoteellanne ei ole mikän teidän sieluanne woimallisemmasti lohduttawa, wahwistawa

ja

ja wirwottawa, kuin uskowainen ja harras sen rakkauden tutkiminen, jolla Christus teitä rakasti, koska te sillä teitänne eläisänne hywin usiasti huwittelette, ja sitä wielä lopullanne ja mailmasta eroitesanne mieleen johdatatte. Christuxen rakkaus on teidän heikkoudesanne olewa yxi hywä wahwistus, woide ja woimallinen lääkitys; Christuxen rakkaus on teitä tekewä rohkeixi ja uoisixi kuolemaan; se on myös kuolemata muuttawa makiaxi hiljaisexi unexi; se on laittawa, että te iloisesti kuoleman kautta elämään menette; sillä Christuxen rakkauden kanssa on hywä elää, hywä kärsiä, hywä kuolla. Ah rakkain JEsu! anna meidän totuudesa tuta rakkaudes woimaa, ja sen kautta kaikkee waiwaa, surkeutta, hätää ja kuolemata antuaalisesti ylitzewoittaa! Amen, Amen.

Tygölisäys,
Jumalan Rakkauden Suloisudesta.

S. Augustin. Soliloq.

Minä rakastan sinua, minun Jumalani! Minä rakastan sinua, ja halajan rakastaa sinua aina enämmin ja enämmin. HERra minun Jumalani! sinä kaunein ihmisten lasten seasa! Suo minulle, että minä jälkees himoitzisin, ja sinua sydämellisesti rakastaisin, niin paljon kuin ikään on mahdollinen. Sinä olet mittamatoin, sentähden sinua pitä määrättömästi rakastettaman; erinomaisesti meildä, joita sinä olet niin suuresti rakastanut, niin kallisti ostanut, niin paljo meidän edestäm tehnyt ja kärsinyt. O sinä totinen rakkaus, joka et ikään sammu, sinä makia HERra JEsu Christe, sinä armias HERra JEsu! sinä olet se oikia rakkaus; minun Jumalani! sytytä minun sydämeni kokonans sinun rakkaudes kautta, sinun hywydes kautta, että se palais rakkaudesta, himosta ja ikäwöitzemisestä sinun peräs; täytä minua sinun hywydelläs, sinun ilollas, huwituxella sinusa, joka pyhä ja hywä olis, sen päälle, että minä kokonans sinun rakkaudes makeudella täydettynä, sinun rakkaudes liekillä piiriteltynä, sinua minun kaikkein rakkainda hurskasta HERraani rakastaisin, kaikesta sielusta ja kaikista woimista; niin korkiasti kuin ikään minä woin, sydämellisellä katumuxella, arwosa pitämises ja lapsellisesa pelwosa; että minä sinua joka aika suusani

ja

ja silmäini edeſä pidäisin, niin ettei mikän muu ſopimatoin rakkaus minuſa ſiaa löydäiſi.

II.

Rukous Chriſturen Rakkaudeſta.

J. A.

Ah minun HERrani JEſu Chriſte! ſinä minun ſieluni kallein rakaſtaja, laina minulle ſinun armos, että minä ſinua jällens ſydämeſtä rakaſtaiſin, ja ſinulle ſanoiſin: Sydämelliſeſti rakas HERra JEſu! älä minun anna ſydämeſäni mitän muuta tuta, kuin ſinun rakkauttas; ota kaikki pois minun ſydämeſtäni, joka ei ſinun rakkauttas ole. Ah kuinga yſtäwällinen, kuinga ſuloinen ja makia ſinun rakkaudes on, kuinga ſe wirwottaa minun ſieluni, kuinga ſe huwittelee minun ſydändäni! Älä anna minun mitän muuta ajatella, nähdä, himoita ja tuta, kuin ſinun rakkauttas; ſillä ſe on kaikki, ſillä on kaikki, ſe käſittää kaikki, ſe yliżewoittaa kaikki. Ah minä himoitzen tätä kalliſta tawarata minuſani ijäti pitääxeni. Anna minun yötä ja päiwää tällä wartiolla ſeiſoa, ja tätä tawaraa ahkeraſti murhenpidolla warjella, ſiitä walwoa ja rukoilla; ſillä tämä on ijankaikkiſen elämän eſimaku ja paradiſin eſikartano. Ah minun Rakaſtajani! ſinä olet minua rakaſtaiſas haawoitettu, haawoita minun ſieluni ſinun rakkaudellas. Ah ſinun kallis ſuureſta rakkaudeſta wuodatettu weres, on niin arwamatoin, niin ſiälle ottawainen, että ſe mahdais yhden kiwiſen ſydämen pehmittää. Anna ſen myös

läpitze-

läpitzekäydä minun sydämeni, sillä minun rakkaudeni on sinun wereesäs; ah joska minun sydämeni aukenis sitä wastan ottaman, ja itzeens juomaan Sinun kalleita weres pisaroita, jotka kilwoituxesas kuoleman kanßa maan päälle putoisit! Ah joska minun silmäini lähteet aukenisit, ja minä rakkaudesta kuumat kyynelet wuodataisin, ja niinkauwan lapsen tawalla sinun perääs itkisin, ettäs minua korjaisit, käsiwarsilles ottaisit, sinus minulle maistettawaxi annaisit, ja sinus minun kanßani hengellisen taiwallisen kihlamisen kautta yhdistäisit! Että minä yhdexi sydämexi, yhdexi hengexi ja yhdexi ruumiixi sinun kanßas tulisin. Ah wedä minua peräsäs, niin minä juoxen! Ah joska minä sydämesäni sinulle suuta annaisin, ja sinun suustas sinun makian lohdutuxes tundisin! Ah minun lohdutuxeni, minun wäkewydeni, minun elämäni, minun walkeudeni, minun tawarani, minun autuudeni, minun korkein hywydeni, minun rakkaudeni, yhdistä itzes minun kanßani; sillä kaikki mitä minulla paitzi sinua on, on sula waiwa ja sappi, surkeus ja sydämen murhe, sula lewottomus ja suru; mutta sinä olet minun sieluni ainoa lepo, rauha ja ilo. Suo sentähden minulle, että sinun kallis rakkaudes alati ja ijankaikkisesti minusa loistais! Ah se pyhä sinun rakkaudes tuli läpitze sytyttäkön minun! Se pyhyden tuli, se ilon tuli, se hiljainen tulen liekki, joka on ilman kaikkee waiwaa, murhetta ja ahdistusta! Se kallis haju wirwottakon minua; se kallis taiwaan woidet asettakon ja parandakon minun sydämeni, että minä estämätä tämän sinun sielus kalliin hajun perään juoxisin! Ah sinä kaunein Rakastaja! mitä

se

ſe on, jota minulla ei oliſi ſinun rakkaudeſas? Se on kuitengin minun laitumeni, minun rawindoni, minun ruokani ja juomani, minun taiwallinen leipäni, minun makia wiinani, minun iloni, minun rauhani, minun hiljainen leponi, minun elämäni, minun walkeudeni, minun autuudeni, minun rikkaudeni, minun huwituxeni, minun kunniani, minun kauniſtuxeni, minun koreuxeni. Ah! jos minä ſinun rakaudes kadottaiſin, mitä minulla ſitte olis? Engö minä ſitte ole alaſtoin ja paljas, köyhä ja wiheliäinen? Ah! niin anna minun peräsäs itkee ja kyyneleillä ſinua etziä, niinkuin Maria Magdalena, ja ei lakata, ennen kuin minä ſinun löydän; ſillä ſinä olet minua ijankaikkiſella rakkaudella rakaſtanut, ſentähden olet ſinä minua peräsäs wetänyt ſulaſta laupiudeſta. Ah! anna ſinun rakkaudes minua joka aika johdattaa, että ſe pyſyy minun tykönäni ja minua palauttaa, koſka minä exyn; opettaa minua tietämättömydeſäni; kääntää minua horjahtaiſani; ylösojendaa minua langeteſani; lohduttaa minua, koſka murhellinen olen; wahwiſtaa minua, koſka heikko olen; wirittää minun ſydämeni ſuitzewaiſen kynttilän, koſka ſe sammua tahtoo; ottaa minun tygöns, koſka täältä eriän, ja ijankaikkiſeſti minun tykönäns pitää.

AMEN!

Rv. Hartauskij.
Fritsch

Mf.